

**Финален доклад за оценка на развитието на неформална
застъпническа мрежа от граждански организации в
рамките на проект „С грижа от 0 до 3“**

Джънкшън България

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Резюме.....	4
2. Въведение и общ контекст.....	9
3. Цел и обхват на оценката.....	11
4. Рамка и методика на оценката.....	16
5. Констатации.....	17
5.1. Ефективност.....	17
5.1.1. Степен, в която мрежата постига своите цели.....	17
5.1.2. Степен, в която застъпническите инициативи постигат своите цели.....	24
5.2. Ефикасност.....	39
5.2.1. Инвестирани ресурси и постигнати резултати в рамките на изграждането на застъпническата мрежа.....	40
5.2.2. Степен, в която ръководството и управлението на мрежата гарантира гладкото ѝ функциониране.....	43
5.3. Устойчивост.....	44
5.4. Въздействие.....	48
6. Научени уроци.....	50
7. Заключение и препоръки.....	51
8. Приложение 1 Рамка за оценка на резултатите.....	53
9. Приложение 2 Протокол за наблюдение на срещите.....	56
10. Приложение 3 Наръчник за провеждане на интервюта.....	60
11. Приложение 4 Аткета за получаване на обратна връзка.....	62

Съкращения

ЗКК – Звено за координиране на кампаниите

РДР – Ранно детско развитие

ЕО – Екип за оценка

НКО – Национален консултативен орган

НПО – Неправителствена организация

НМД – Национална мрежа за децата

ОИСР – КПР – Организация за икономическо сътрудничество и развитие – Комитет за подпомагане на развитието

ТСА – Тръст за социална алтернатива

1. РЕЗЮМЕ

Настоящият финален доклад върху оценката на застъпническата мрежа е изготвен от екипа за оценка на Джънкшън България по задание на Тръста за социална алтернатива (ТСА) в рамките на последната фаза на проекта „С грижа от 0 до 3“. Целта на доклада е да представи основните констатации от оценката по отношение на ефективността и устойчивостта на застъпническата мрежа, както и по отношение на постигнатите в рамките на грантовете за застъпничество краткосрочни и дългосрочни резултати.

Проектът „С грижа от 0 до 3“ е насочен към подобряване на майчиното и детското здраве сред ромските общности в България чрез застъпничество за системни промени, които да улеснят достъпа до качествени здравни и свързани със здравето услуги за бебета и техните майки. За да постигне тази цел, проектът инвестира усилия в създаването на мрежа от 11 неправителствени организации, които работят по пет застъпнически инициативи:

- „Достъп до здравни услуги за деца до 3 години, бременни и майки“;
- „Достъп до услуги в подкрепа на ранното учене и полагането на отзивчиви грижи“;
- „Сигурна и безопасна среда“;
- „Пълноценно хранене“;
- „Универсален достъп до безплатни лекарства“.

Очакваната социална промяна се основава на усилията на организациите да работят заедно като мрежа, което е специфичен процес на овластяване на граждански организации, представляващи интересите на най-уязвимите групи.

Обект на настоящата оценка е застъпническата мрежа и 5-те застъпнически инициативи, реализирани в рамките на проекта. Основната цел е да се оцени степента, в която 11-те неправителствени организации (НПО) работят като мрежа и доколко дейностите на Тръста и предоставяната от него подкрепа за организациите допринасят за изграждането на мрежата, като по този начин се анализират както нейните постижения, така и краткосрочните и дългосрочни резултати от грантовете за застъпничество.

Като се има предвид сложността на обекта на оценката и различните фази на провеждането ѝ, тя се осъществи на **два етапа**. Първият етап е свързан с оценка на процеса и е насочен към изследване на естеството и качеството на изпълнение на интервенцията (изграждане на мрежата за застъпничество). Той се проведе по време на междинната фаза от изграждането на мрежата за застъпничество в рамките на изпълнението на проекта, Настоящият доклад описва последващата оценка, която разглежда резултатите от интервенциите (мрежата за застъпничество и грантовете за застъпничество). Тази оценка идентифицира извлечените поуки на базата на документируания процес на изграждане на

коалиции и провеждане на съвместни застъпнически кампании, които да бъдат възпроизведени в различен контекст.

Рамката за оценка е разработена в началния етап от изпълнение на заданието и съдържа ключови въпроси в основните области на оценка: ефективност, ефикасност, устойчивост и въздействие, индикатори и източници на информация, както и методи за събиране на данни. Методите за събиране на данни са избрани така, че да измерват разработените индикатори и да проследяват напредъка и резултатите от изпълнението на дейностите.

Методологичният дизайн включва следните качествени и количествени методи: преглед на документи/анализ на вторични данни, наблюдение на методите за водене и провеждане на срещи/интервюта с ключови представители на организациите, анкета за обратна връзка с участници в срещи на застъпническата мрежа. За оценка на ефективността се провеждат общо три наблюдения на две тримесечни срещи и на една среща на мрежата. Освен това се осъществява наблюдение на три срещи с външен експерт по застъпничество. Проведени са общо шест интервюта с представители на пет неправителствени организации; като е интервюиран по един представител на всяка от 5-те застъпнически инициативи. На участниците са изпратени три анкети, които са попълнени съответно от 14, 12 и 9 участника.

Основните констатации в областта на **ефективността** са свързани със степента, в която мрежата функционира и постига целите си, както и с резултатите от различните инициативи за застъпничество.

Мрежата е създадена в рамките на проекта и преминава през различни етапи на развитие, свързани с изграждане на капацитет, планиране на застъпнически инициативи и придобиване на устойчивост. Функционирането на НПО като мрежа и тяхната съвместна работа е подпомагащ фактор за постигане на набелязаните цели. Всички участващи граждански организации обединяват усилията си в труден и изпълнен с предизвикателства период, за да запазят темите, върху които работят във фокуса на общественото внимание и да променят съществуващите политики и практики. Реализирани са впечатляващ брой групи за застъпничество, форуми, срещи и дискусии с цел промяна на нагласите и повишаване на осведомеността относно значението на достъпа до качествени здравни услуги. Различните инициативи постигат различно ниво на реализация на резултатите, но всички те до известна степен водят до повишаване на осведомеността на заинтересованите страни по разглежданите теми и привличат съмишленици, които да продължат да работят в същата посока.

Най-значим резултат е постигнат по отношение увеличаване на броя на медицинските и медико-диагностични дейности, заплащани по Наредба № 26 в застъпническата инициатива „Достъп до здравни услуги за деца до 3-годишна възраст, бременни и майки”.

В рамките на всички останали инициативи са разработени предложения или становища, свързани със застъпническия проблем, които са представени на вниманието на заинтересованите страни.

Изготвяне на програма за пълноценно хранене на бременни жени и деца до 3-годишна възраст.

Изготвяне на предложение за въвеждане на елементи от програмата в подкрепа на ранното учене и отзивчивите грижи за децата в семейна среда чрез съществуващите услуги в общността.

Увеличаване на броя на медицинските и медико-диагностичните дейности, платени по Наредба № 26 - 4 прегледа и разширен пакет от лабораторни изследвания, както и включване на дейности при рискови бременности с две хоспитализации за периода на бремеността.

Представяне на предложения за законодателни промени в политиката за лекарствата - предоставяне на безплатни лекарства за всички деца на възраст 0-3 години.

Изготвено и представено становище на базата на законовата практика. Становището е представено на пет министерства, които групата идентифицират като заинтересовани страни по темата.

Основните констатации в областта на **ефикасността** са свързани с вложените ресурси и постигнатите резултати, и се отнасят до ръководството и управлението на мрежата. За петте проекта по застъпническите инициативи са инвестирани средства, като за всеки проект има различни бюджетни пера, които осигуряват изпълнението на планираните дейности. Анализът на финансовите ресурси показва, че те са инвестирани ефективно и по начин, който да гарантира, че ще достигнат до много голям брой заинтересовани страни, които да се ангажират със съответния проблем след като бъдат запознати с неговата значимост. По отношение на ръководството и управлението, подкрепата на ТСА е от ключово значение в периода на създаване и изграждане на мрежата като улеснява функционирането ѝ и обединяването на организациите в мрежа по време на реализацията на пет различни застъпнически инициативи.

Основните констатации в областта на **устойчивостта** са свързани с продължаване на дейностите след приключването на проекта. Организациите обединяват усилията си, за да продължат да работят заедно около обща тема – прилагане на промените в Наредба № 26. Трябва да се отбележи обаче, че това продължение не представлява самостоятелно усилие, а е подкрепено и финансирано. Уменията, знанията, опитът и създадените партньорства също са от ключово значение.

Констатациите в областта на **въздействието** са свързани с анализа на темите и подходите, генерирани в самата мрежа, както и с начина, по който организациите се променят в резултат от участието си в проекта. Различните организации се включват в проекта с различно ниво на знания и опит, свързани с темите на застъпническите инициативи. В крайна сметка всички участници, както организации, така и екипи, се чувстват много по-свързани с разглежданите теми отколкото в началото и имат конкретни идеи как да продължат работата си по тях. Организациите не променят своите мисии и визии, а ги допълват с нови елементи, свързани с темите на застъпническите инициативи. Очаква се всички политики и програми, към които са насочени застъпническите усилия да допринесат за подобряване на живота на бенефициентите. На този етап от реализацията на проекта тези усилия са все още в начален етап.

Могат да бъдат идентифицирани следните **научени уроци** по отношение на мрежата:

- Изграждането на мрежата е процес, който преминава през различни етапи - започва с общото разбиране на основната цел и продължава с ясното разпределение на ролите и отговорностите, както и с постигането на координация и ясни отношения между различните участници.
- В същото време мрежата трябва да има общ лидер, който да поеме отговорностите за нейното развитие и да изготви план за работата ѝ в бъдеще.
- Устойчивостта на мрежата е свързана с общите идеи, но и с усилията, които се полагат за нейното функциониране и развитие. Това означава, че наличието на ресурси прави възможно съществуването и развитието на мрежа, но успехът ѝ

зависи и от мотивацията на участниците в нея и връзката между целите на мрежата и профила на отделните съставляващи я организации. Естествено е организациите да имат различни роли и степен на участие, което им позволява да се допълват взаимно и да влизат в различни роли като по този начин научават нови неща.

Научените уроци по отношение на съдържанието на застъпническите инициативи могат да бъдат формулирани както следва:

- Инициативите за застъпничество изискват ясно и конкретно дефиниране на разглеждания проблем и разработване на реалистични решения, свързани с контекста.
- Важно е да се познава контекстът, както и бенефициентите и заинтересованите страни, за да се изгради мрежа от поддръжници, които не само да декларират своята ангажираност, но и реално да променят нагласите си и да полагат усилия в подкрепа на заложените цели.
- Необходима е гъвкавост и активност като винаги, когато има промяна в контекста, трябва да се реагира спрямо нея чрез използване на наличните възможности с надеждата за постигане на успех.
- Използването на реалните истории на бенефициентите и конкретни примери за добри практики, е важно за представянето на аргументите и постигането на набелязаните цели. Честността и почтеността са важни, за да могат бенефициентите да ви се доверят, да се почувстват овластени да участват и да бъдат готови да станат част от промяната, която искате да предизвикате.

Препоръките, които могат да бъдат формулирани на този етап са насочени към бъдещи инициативи, свързани с работата на мрежата за застъпничество. Първата препоръка е да се гарантира, че целта е идентифицирана в началото като е налице общо разбиране и има ясно разпределение на ролите и отговорностите по отношение на нейното постигане. Друга препоръка е свързана с внимателно определяне в самото начало на индикаторите за мониторинг, за да има яснота относно очакваните резултати и да бъдат по-ясно дефинирани различните степени на тяхното постигане, като системата за наблюдение трябва да бъде сходна за под-проектите по различните застъпнически инициативи, които са част от голямата мрежа. Третата препоръка е свързана с обобщаването в един документ (практически ориентиран наръчник) на процеса по изграждането на мрежата, включително стъпките и етапите на анализа на потребностите и всички последващи действия - от момента на предоставяне на подкрепа до самостоятелното функциониране на мрежата. Също така е важно бенефициентите да се включват активно и да инвестират усилия в развитието на мрежата, за да могат да се възползват от евентуални бъдещи промени в законодателството или въвеждането на нови интегрирани услуги.

2. ВЪВЕДЕНИЕ И ОБЩ КОНТЕКСТ

Настоящият финален доклад върху оценката на застъпническата мрежа е изготвен от екипа за оценка на Джънкшън България по задание на Тръста за социална алтернатива (ТСА) в рамките на последната фаза на проект „С грижа от 0 до 3“. Целта на доклада е да представи основните констатации от оценката по отношение на ефективността и устойчивостта на застъпническата мрежа, както и по отношение на постигнатите в рамките на грантовете за застъпничество краткосрочни и дългосрочни резултати. В рамките на оценката са идентифицирани научени уроци въз основа на документиран процес на изграждане на коалиции и провеждане на съвместни застъпнически кампании, които да бъдат възпроизведени и в друг контекст.

Признаването на значението на програмите за ранно детско развитие (РДР) нараства през последните години, като публичният сектор в България показва по-голяма ангажираност към програмите за ранна превенция. Усилията в България за работа по темата за РДР включват различни инициативи от страна на различни неправителствени организации (НПО) и мрежи като Алианс за ранно детско развитие (АРДР) и Национална мрежа за децата (НМД). Усилията на тези мрежи са насочени към разработване на политики (Национална стратегия за децата, Национална стратегия за ранно детско развитие и грижи, Рамка за качество на услугите за ранно детско развитие и грижи), както и на нови интегрирани услуги и проекти. Мрежата от неправителствени организации, които работят по проект „С грижа от 0 до 3“ е създадена и функционира в рамките на целите на проекта. Тя е натоварена със специфични задачи, свързани с планиране и изпълнение на застъпнически инициативи в областта на РДР и е иновативна с оглед това, че в нея са събрани НПО, които работят директно с бенефициентите, и следователно притежават познания по отношение на уязвимите общности, техните потребности, начин на живот и др. В този смисъл, се очаква мрежата да има голямо въздействие върху социалните промени в контекста на живота на уязвимите общности

Проектът „С грижа от 0 до 3“ има за цел да подобри майчиното и детското здраве сред ромските общности в България чрез застъпничество за системни промени, насочени към улесняване на достъпа до качествени здравни и свързани със здравето услуги за бебета и техните майки. За да постигне тази цел, проектът обединява застъпническите усилия на 11 НПО и подкрепя изграждането на техния капацитет чрез:

- провеждане на съобразени с потребностите обучения по застъпничество и предоставяне на отзивчиви родителски грижи за деца до 3 години;
- предоставяне на възможности за финансиране на местни инициативи за застъпничество с оглед регистриране и адресиране на потребностите и бариерите пред уязвимите семейства с малки деца;

- насърчаване на сътрудничеството между НПО за определяне и съгласуване на общи цели за застъпничество с оглед постигане на системни промени, които имат пряко въздействие върху майчиното и детско здраве;
- разработване на съвместна рамка за застъпничество на базата на договорените цели за застъпничество в четири области на политиката: здраве, пълноценно хранене, безопасна и сигурна среда, възможности за ранно учене и предоставяне на отзивчиви грижи за децата до 3-годишна възраст;
- предоставяне на възможности за финансиране на национални инициативи за застъпничество с оглед постигане на системни промени, които да допринесат за осъществяване на целите на съвместната рамка за застъпничество.

Общата цел на проекта е да осигури дългосрочна устойчивост на мрежата от неправителствени организации, изградена в рамките на първия проект „С грижа от 0 до 3“, така че тя да се превърне в основен двигател на системни промени по отношение на политиките, свързани с детското и майчино здраве в ромската общност. Проектът има за цел да подпомогне напредъка на съвместната рамка от застъпнически цели за устойчиво подобряване на здравето на малките деца в изключени ромски семейства.

Конкретните цели на проекта са както следва:

- изграждане на устойчив капацитет за застъпничество и формиране на управленска структура за мрежата от НПО с оглед постигане на напредък в предоставянето на здравни услуги и грижи за малки деца от ромски произход, извън подкрепата на Фондация „Отворено общество“;
- разработване на съвместни действия в подкрепа на съгласуваността и координацията на изпълнението на определените от организациите специфични застъпнически цели за постигане на дълготрайно положително въздействие върху малките деца в изключени ромски семейства;
- документиране на процеса на изграждане на капацитет, изграждане на коалиции и провеждане на съвместни застъпнически кампании за лесно извличане на научените уроци, които да бъдат повторени в друг контекст.

Предвид множеството етапи на изпълнение на проекта „С грижа от 0 до 3“, оценката се провежда на няколко етапа. Това позволява на екипа на проекта да наблюдава както текущия напредък, така и предоставената в рамките на проекта подкрепа, за да направи необходимите корекции и да предостави, ако е необходимо, допълнителна подкрепа по отношение, както на (1) плана на проекта, свързан с изпълнението на съвместната рамка за застъпничество, така и на (2) оценката на резултатите в края на всеки от следните етапи: изграждане на капацитет (от април 2019 г. до март 2020 г.), изграждане на мрежа и устойчивост (от януари 2020 г. до септември 2022 г.) и изпълнение на проекти за застъпничество (от септември 2020 г. до ноември 2022 г.) .

Предвид сложеноста на обекта на оценка и неговите различни фази на реализација, оценката се осъществява на два етапа. Първият етап е свързан с оценка на процеса, насочена към изследване на естеството и качеството на изпълнение на интервенцията (изграждане на мрежата за застъпничество) и се провежда по време на междинната фаза от етапа на изграждане на мрежата за застъпничество в рамките на изпълнението на проекта. Обект на процесната (средносрочна) оценка е мрежата за застъпничество, нейното развитие и устойчивост. Основната цел е свързана с оценяване на степента, в която 11-те неправителствени организации работят като мрежа, както и на степента, в която дейностите, изпълнявани от ТСА и предоставяната от Тръста подкрепа за неправителствените организации помагат за изграждането на мрежата.

Основните констатации от средносрочната оценка на процеса в областта на **релевантността** показват, че подходът за създаване и изграждане на мрежата е релевантен за потребностите на организациите, както и за постигане на заложените цели, но степента на релевантност е умерена поради различната степен на компетентност на организациите, и различните им роли и отговорности. Мрежата изглежда представлява комбинация от четири по-малки мрежи, които се оформят на базата на петте застъпнически инициативи. По отношение на **ефективността**, комуникацията между НПО се осъществява предимно онлайн, чрез срещи и обмен на имейли. Връзките между организациите се реализират повече в по-малките екипи, докато в голямата мрежа те зависят в по-голяма степен от усилията на ТСА. Необходими са допълнителни усилия за подкрепа и инициране на комуникацията между организациите като изготвяне на обща стратегия за застъпничество и организиране на събития за голямата мрежа, за да се повиши нивото на ефективност. Развитието на мрежата показва високо ниво на ефикасност като съотношение между вложени ресурси и постигнати резултати. Тази ефикасност се определя от високото ниво на ангажираност на организациите в малките групи на ниво индивидуален застъпнически проект.

Настоящият доклад е резултат от последваща оценка на проекта, която разглежда резултатите от интервенцията (мрежа за застъпничество и грантове за застъпничество). Той предоставя информация за постигнатите резултати от развитието на застъпническата мрежа, както и за постигнатите краткосрочни и дългосрочни промени от грантовете за застъпничество. Оценката идентифицира научените уроци на базата на документиран процес на изграждане на коалиции и провеждането на съвместни застъпнически кампании, които да бъдат възпроизведени в друг контекст.

3. ЦЕЛ И ОБХВАТ НА ОЦЕНКАТА

Обект на настоящата оценка на резултатите са мрежата за застъпничество и 5-те инициативи за застъпничество, реализирани в рамките на проекта. Основната цел е да се

оцени до каква степен 11-те НПО работят като мрежа, и до каква степен подкрепата и дейностите, изпълнявани от ТСА помагат за изграждането на мрежата.

В съвременното общество множеството въпроси, подлежащи на промяна, както и различните мнения на заинтересованите страни, правят управлението или осъществяването на промени все по-сложно. Продуктите и услугите не могат да бъдат разработени, без да се вземат предвид желанията на бенефициентите, разпоредбите на правителството и социалните нагласи. По същия начин, правителствата не могат да формулират закони, правила и разпоредби без задълбочено познаване на съответните въпроси, потребностите на хората и интересите на различните заинтересовани страни в обществото. Организацията на гражданското общество не могат да осъществят промяна като просто изискват или претендират за правата си, без помощта на овластените гласове на хората, които стоят зад нейното осъществяване, без познаването на законите и разпоредбите, без отчитане на интересите на различните заинтересовани страни и представяне на доказателствата за последиците от промяната върху техните бенефициенти.¹

В този процес на промяна мрежите имат значително влияние и въздействие, предвид тяхната специфика и процеса по изграждането им, като по-конкретно мрежите, ориентирани към изпълнение на застъпнически цели са от ключово значение. Следователно следната дефиниция на мрежа е релевантна за спецификата на обекта на настоящата оценка:

„Работата в мрежа е просто процес на стартиране и поддържане на контакт с индивиди и организации, които споделят или подкрепят общи цели, и които се съгласяват да работят заедно за постигането на тези цели. Застъпничеството е набор от целенасочени действия, насочени към вземащите решения в подкрепа на конкретен проблем. Мрежите за застъпничество представляват групи от организации и индивиди, които работят заедно за постигане на промени в политиките, законодателството или програмите по отношение на конкретен проблем.“²

Основната цел на настоящата оценка е да анализира степента на постигане на резултатите от развитието на мрежата за застъпничество, както и степента на постигане на краткосрочните и дългосрочните резултати от грантовете за застъпничество. Освен това, оценката прави изводи за развитието на мрежата за застъпничество и нейната устойчивост.

Създаването и развитието на мрежата от организации включва различни етапи/стъпки, които формират подхода за нейното изграждане и развитие: кандидатстване и вземане на

¹ Roebeling, G., & de Vries, J. (2011). Advocacy and Policy Influencing for Social Change.

² Loganathan, R., Sonneveldt, E., Arnett, S., Getahun, H., Futures, C., & World Health Organization. (2007). *Networking for policy change: an advocacy training manual* (No. WHO/HTM/TB/2007.384 a). World Health Organization.

решение за участие в проектните дейности; оценка на потребностите и изграждане на капацитет; избор на област на застъпничество; разработване на стратегия за застъпничество; консултации и подкрепа в процеса на изпълнение на тази стратегия, включително вътрешни комуникационни събития, координационни срещи и непрекъснат обмен на информация.

Сформирани са пет групи от НПО, които започват работа в основните области на застъпничество чрез прилагане на стратегии за застъпничество. Тези пет основни области съответстват на петте области на отзивчивите грижи: добро здраве, пълноценно хранене, безопасна и сигурна среда, отзивчиви грижи и възможности за учене. Всяка от идентифицираните инициативи за застъпничество отговаря на важни и неотложни проблеми, пред които са изправени ромските жени и деца в съответната област на политиката. По съответните инициативи работят следните организации:

- „Достъп до здравни услуги за деца до 3 години, бременни и майки“ – Сдружение „ЛАРГО“ - Кюстендил, Сдружение „Национална мрежа на здравните медиатори“, Сдружение „Жажда за Живот“ – Сливен, Сдружение „Клуб на нестопанските организации - Търговище“
- „Достъп до услуги в подкрепа на ранното учене и полагането на отзивчиви грижи“ - Фондация „Бъдеще“ – Ракиново, Сдружение „ЛАРГО“ - Кюстендил, Фондация „Фонд ИГА“ – Пазарджик,
- „Сигурна и безопасна среда“ - Фондация „Фонд ИГА“ – Пазарджик, Сдружение „Инициатива за равни възможности“ – София, Женско ромско сдружение „Хаячи“ - Нови Пазар
- „Пълноценно хранене“ - Фондация „Здраве и социално развитие“ (Хесед), Сдружение „Бъдеще за децата“ – Казанлък , Сдружение „Знание - Ловеч“
- „Универсален достъп до безплатни лекарства“ - Фондация „Фонд ИГА“ – Пазарджик, Сдружение „Клуб на нестопанските организации - Търговище“, Сдружение „ЛАРГО“ - Кюстендил, Женско ромско сдружение „Хаячи“ - Нови Пазар, Сдружение „Жажда за Живот“ – Сливен, Сдружение „Инициатива за равни възможности“

Работните групи се формират чрез процес по заявяване на участие, който преминава през анализ на конкретната ситуация и идентифициране на специфичните бариери пред семействата с деца в ранна възраст по отношение на тяхното здраве и развитие. Всички организации преминават през процес на включване в мрежата, което улеснява разбирането на съдържанието и целите, и в същото време създава ново ниво на взаимоотношения между тях. По този начин, въпреки че съответните организации имат предходен опит по отношение на съвместната работа, те достигат ново ниво на комуникация, особено по разглежданата тема.

След сформирането на работните групи са разработени стратегии за застъпничество, свързани със средносрочни проблеми на застъпничеството, които съдържат анализ на

текущата ситуация, визия за промяна, цели и очаквани резултати, теория на промяната, анализ на заинтересованите страни, индикатори и др. Всеки един проект има обща цел и работни пакети, за които отговарят различните организации в рамките на инициативата. Работните пакети се фокусират върху следните области: управление; събиране на доказателствена база и/ или анализ на налични доказателства, свързани със застъпническия проблем и неговото решение; комуникационна стратегия; застъпничество; изграждане на коалиции и партньорства. Всеки проект разполага със система от индикатори на различни нива, краткосрочни и дългосрочни резултати и очаквано въздействие. Всяка организация отговаря за определен работен пакет, но нейните действия трябва да допринасят за постигането на целите на инициативата, която сама по себе си трябва да доведе до осъществяване на целите на проекта.

Трябва да се отбележи, че петата инициатива за застъпничество „Универсален достъп до безплатни лекарства“ е разработена по-късно, в нея са включени почти всички организации и организацията на проекта е различна, тъй като работните пакети не са разпределени между организациите, а една организация поема водеща роля за изпълнение на проекта. Процесът започва директно с разработването на „теория на промяната“ (докато другите процеси започват с избор на теми и проблеми) и планиране на пътя за постигане на целите. Основните проблеми и цели на инициативите за застъпничество са представени в Таблица 1 по-долу.

Таблица 1 Застъпнически проблеми и цели за всяка една от инициативите

Застъпническа инициатива	Застъпнически проблем	Застъпническа цел
Достъп до здравни услуги за деца до 3-годишна възраст, бременни жени и млади майки	Здравно неосигурени бременни жени, които живеят в бедност и нямат достъп до пренатална грижа	Предоставяне на равен и ефективен достъп на здравно неосигурените жени до здравни услуги
Достъп до услуги в подкрепа на ранното учене и полагането на отзивчиви грижи	Липса на адекватни и достъпни услуги, които предоставят благоприятна среда за подкрепа на отзивчивите грижи и подобряване на	Регулиране на услугите – интегрирани здравно-социални услуги, насочени главно към семейства с деца на възраст 0-3

	качеството на грижите за деца а възраст 0-3	
Универсален достъп до безплатни лекарства	Липса на универсален достъп и политика за безплатни лекарства за деца извън болничната помощ	Приемане на нормативни и законодателни промени за гарантиране на универсален достъп до безплатни лекарства за деца на възраст 0-3 години
Безопасна и сигурна среда	Висок брой на бременни жени и майки на деца на възраст 0-3 години от ромски произход, които нямат адресна регистрация и не притежават лични документи	Увеличаване на възможностите за бременните жени и майките с деца под 3 години от засегнатите групи да получат адресна регистрация и лични документи
Пълноценно хранене	Липса на подкрепящи услуги за пълноценно хранене на деца от семейства, които живеят под линията на бедност	Увеличаване на възможностите за гарантиране на равен достъп до пълноценно хранене за всички деца, без значение на отдалечеността на мястото, в което живеят и социално-икономическата ситуация на родителите им.

Всички инициативи за застъпничество са насочени към проблеми с достъпа на деца от 0 до 3 години и техните майки до основни услуги, свързани с детското развитие във всички области на грижа. Тези проблеми водят до сериозни бариери по отношение здравето и развитието на децата, осигуряването на адекватна подкрепа от родителите, както и безопасна и сигурна среда. Често тези проблеми се дължат на липса на услуги или достъп до основни социални и здравни услуги, както и на липса на политики и програми, които да гарантират равен достъп. Всички усилия в рамките на петте проекта са част от целта и попадат в обхвата на оценката.

4. РАМКА И МЕТОДИКА ЗА ОЦЕНКА

Предложеният подход и методика се основава на критериите за оценка, като взема предвид спецификата на оценката и обекта, който трябва да бъде оценен – застъпническа мрежа и застъпнически инициативи.

Критериите за оценка съответстват на актуализираните стандарти на ОИСП-КПР: **ефективност** (до каква степен са постигнати целите; дали проектите и събитията са довели до очакваните резултати; възможно ли е да се постигнат повече резултати чрез използване на различен подход), **ефикасност** (постигнати ли са планираните резултати при най-ниско ниво на инвестирани ресурси); **въздействие** (до каква промяна е довел мрежовият подход; каква е степента, в която мрежата е генерирала или се очаква да генерира значително положително или отрицателно въздействие) и **устойчивост** (трайни ли са постигнатите резултати във времето).³

Рамката за оценка е разработена в началната фаза на настоящото задание и съдържа ключови въпроси в основните области на оценка, индикатори и източници на информация, както и методи за събиране на данни. Рамката е свързана с изграждането, развитието и подкрепата на мрежата за застъпничество и е представена в Приложение 1.

Методите за събиране на данни са избрани с цел измерване на разработените индикатори и проследяване на напредъка в изпълнението на дейностите. Методологичният дизайн включва следните качествени и количествени методи:

- **Преглед на документи/ вторичен анализ на данни и документация**, свързани с: проектното предложение и планираните дейности; документи и налична информация за развитието на мрежата за застъпничество; планове за координационните срещи и събития, дневен ред, протоколи от срещите, презентации; междинни отчети на кампаниите, включително. мониторингови доклади на всяка работна група; финални доклади на организациите.
- **Наблюдение** на методите за водене и провеждане на срещите, което да предостави информация за различни показатели, свързани с броя на участниците, степента на присъствие на срещите, начина на провеждане и организацията на срещите, как се постига комуникация, различните роли и отговорности на участниците и тяхната степен на участие. Тази информация е отразена в протокол за наблюдение на срещите (Приложение 3). На този етап от оценката са осъществени общо три

³ OECD, Evaluation Criteria, retrieved from: <https://www.oecd.org/dac/evaluation/daccriteriaforevaluatingdevelopmentassistance.htm>
EVALSED (2013). Evaluation of Socio-Economic Development, retrieved from: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/evaluations-guidance-documents/2013/evalsed-the-resource-for-the-evaluation-of-socio-economic-development-evaluation-guide

наблюдения на две тримесечни срещи и една среща на мрежата. Освен това са наблюдавани и три срещи с външен експерт по застъпничество.

- **Интервюта** с ключови представители на организациите, относно уместността на подхода, нивото на удовлетвореност от функционирането на мрежата, постигнатите резултати и др. Проведени са общо 6 интервюта с представители на 5 НПО. Ръководство за интервюта е разработено и приложено (Приложение 4). Интервюиран е поне по един представител на всяка от 5-те инициативи за застъпничество.
- **Анкета за обратна връзка** с участниците в срещи на застъпническата мрежа, която предоставя информация за мненията на участниците, организацията и провеждането на срещите, както и степента на удовлетвореност от постигнатите резултати. Анкетата е осъществена онлайн, като е изпращана на участниците веднага след провеждането на всяка от трите наблюдавани срещи, за да се улови тяхната непосредствена гледна точка, както и първите им впечатления след срещата. До участниците са изпратени три анкети, които са попълнени съответно от 14, 12 и 9 участника. Анкетите за обратна връзка са анонимни. Формата на анкетата е представена в Приложение 5.

5. КОНСТАТАЦИИ

Рамката за оценка е ориентирана към оценка на два взаимосвързани обекта – самите инициативи за застъпничество, от една страна, и мрежата за застъпничество, от друга. Предложените области на оценка са съобразени с вида на оценката и етапа на реализация. Констатациите са организирани с оглед на областите на оценка: ефективност, ефикасност, устойчивост и въздействие.

5.1. ЕФЕКТИВНОСТ

Ефективността на мрежата е анализирана по отношение на степента, в която тя постига своята цел – подобряване на майчиното и детското здраве, което е възможно само ако услугите и политиките подкрепят достъпа до висококачествено здравеопазване, пълноценно хранене, безопасна и сигурна среда, както и ако услугите в подкрепа на отзивчивите грижи и ранното учене функционират добре и в сътрудничество – както по отношение на мрежата, така и по отношение на отделните застъпнически инициативи.

5.1.1. Степен, в която мрежата постига своите цели

Мрежата, която е обект на настоящата оценка, се състои от 11 НПО, които участват заедно в изпълнението на пет застъпнически инициативи. Структурата на мрежата е изградена на базата на пет работни групи. Всяка от тях има ангажимент и отговорност за успешното реализиране на своята конкретна инициатива.

11-те организации, участващи в мрежата, работят по различни инициативи, но в същото време представляват част от по-мащабна цел на мрежата, която обединява всички пет инициативи. Поради тази причина се провеждат общи събития, срещи и други, инициирани от ТСА инициативи, които се осъществяват на ниво мрежа с участието на нейните организации-членки и/ или външни организации.

На организационно ниво всяка от организациите, които членуват в мрежата, има свои собствени организационни цели, мисия и визия за развитие. За някои от тях тази визия е пряко свързана с РДР, докато за други РДР е нова тема. В началото на изграждането на мрежата няма формално дефинирана обща цел на мрежата, като повечето участници са наясно с нея. В следващия период на изграждане на мрежата са положени усилия тази обща цел да стане по-видима и ясна с цел постигане на общо разбиране. ТСА стои в центъра на тези усилия, тъй като мрежата няма официален лидер и структура. Трябва да се отбележи, че централна роля на Тръста има различни измерения и решава различни задачи в процеса на реализация на проекта. В първия етап от формирането на мрежата, когато тя се създава и се изгражда капацитетът ѝ, ТСА има ключова роля в обединяването на организациите. Също така е важно да се има предвид, че някои от неправителствените организации вече са имали предишно взаимодействие, или са работили заедно по проекти и дейности преди създаването на мрежата, така че са се познавали, което в началото е послужило като благоприятен фактор за формирането на мрежата. На следващия етап, когато проектите са разработени и неправителствените организации започват да работят заедно, ТСА поема по-скоро организираща и координираща роля. По време на последния етап, когато мрежата е изградена, тя може да започне да работи самостоятелно и да има свой лидер (моля, вижте частта за устойчивост) (Фигура 1).

Фигура 1 Процес на изграждане на мрежата

Нивото на постигане на целите на мрежата се коментира по различен начин от различните респонденти в качествено изследване, като е необходимо да се отбележат няколко ключови мнения (Фигура 2). От данните е видно, че някои респонденти се чувстват в по-голяма степен като част от мрежата, отколкото други. Това е резултат от по-ниската степен на участие (в по-малко инициативи), както и от различната мисия и ориентация на организациите с оглед на вида работа и дейностите, в които участват (някои организации са по-скоро ориентирани към пряка работа с клиенти, отколкото към застъпничество), или от недостатъчния капацитет на екипите. Като допълнителен фактор може да се разглежда това дали организациите се познават отпреди началото на проекта и дали са работили по различни други инициативи заедно. Като цяло е видно, че повечето от организациите разбират общата цел на мрежата, изразяват готовност за съвместна работа в бъдеще и са доволни от създадените партньорства. В сравнение с констатациите на междинния доклад, когато повечето от участниците споделят, че не разбират целта на мрежата и нямат ясна представа за принадлежността си към нея, сега повечето от тях се чувстват част от общност с общи цели и задачи. Общите усилия и постигнатите резултати, както и акцентът върху дискутирането на общата цел водят до изграждане на усещането за принадлежност към мрежата.

Фигура 2 Усещане за принадлежност към мрежата

"Не знам дали е заради проекта или защото работим заедно и по други инициативи и каузи, но аз лично вярвам, че има мрежа, чувствам, че сме част от нещо, заедно колегите, с които работим. Няма друга такава мрежа за този период от развитието на децата."

"Идеята за съществуването на такава неформална мрежа е много добра, ще се радвам да продължи да функционира. Винаги при писане на следващи проекти е необходимо партньорите да си сътрудничат и да бъдат все по-наясно с определена тема, както като организация, така и като отделни експерти."

"Нямам много силно усещане за връзка с другите организации поради различни причини. Но бихме могли да наречем това мрежа и по-скоро оставаме, защото харесвам всички инициативи...."

Степента на постигане на целите зависи от процеса и етапа на развитие на мрежата, тъй като на междинния етап целта все още не е ясна и пътят към постигането ѝ не е конкретно начертан, докато в края на проекта изглежда, че мрежата се доближава до постигането на целите и си поставя нови цели за предстоящия етап. Степента на постигане на целите зависи и от външни контекстуални фактори в държавата, включително пандемията и сложната политическа ситуация. Всяка ситуация на криза е същевременно негативен фактор, който прави процеса на постигане на целите по-предизвикателен, но също така може да послужи като мотиватор и да обедини различните организации около общите цели и търсенето на алтернативни решения за тяхното постигане.

Важно е да се вземат предвид и следните аспекти, когато се анализира мрежата и постигането на целите ѝ – ниво на участие на организациите в планирането и провеждането на срещите и ниво на удовлетвореност от обмена на информация.

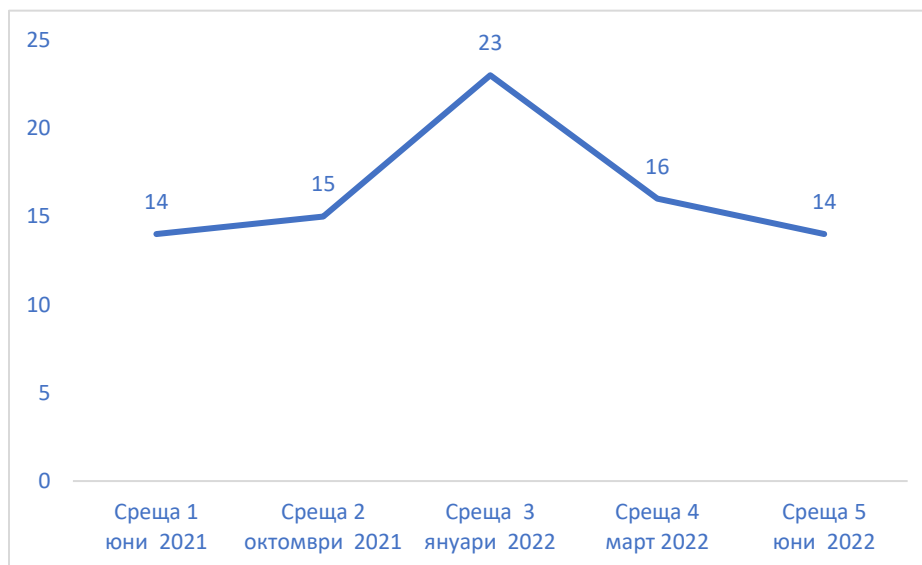
Основната форма на комуникация в мрежата са работните срещи, които се провеждат онлайн или присъствено. Има различни видове срещи, като са създадени и различни звена в рамките на проекта. Създадено е Звено за координиране на кампаниите (ЗКК), в което участват представители на всяка работна група, които предоставят обратна връзка по въпроси или колебания, възникнали в хода на кампаниите. ЗКК се събира на всеки три

месеца, за да обменя информация за напредъка, постигнат по всяка една от инициативите и да планира съвместно дейности на ниво мрежа. Създаден е и Национален консултативен орган (НКО), в който участват външни експерти, подкрепящи мрежата. На ротационен принцип членовете на НКО имат водеща роля за различните видове срещи: тримесечни срещи на НКО; срещи на ЗКК заедно с представители на мрежата; срещи на ЗКК заедно с представители на мрежата и членове на НКО. На срещите на мрежата всяка организация има възможност да сподели и научи за постигнатия напредък, както и да обмени общи идеи, така че различните НПО да могат да си бъдат взаимно полезни. Случващият се по време на срещите взаимен процес помага на мрежата да функционира като едно цяло, а не като комбинация от пет инициативи.

Всяка среща е планирана предварително и се провежда според дневен ред и материали, с участието на различни представители, които имат водеща роля, а понякога и под ръководството на външен модератор. Първата среща през 2020 г. се провежда онлайн и в нея участват ЗКК, представители на мрежата и представители на НКО. В срещата участват представители на всички (11) НПО и ЗКК. Темите са свързани с обсъждане на напредъка на застъпническите инициативи до момента, бъдещи срещи, съвместна работа и форми на подкрепа. Представени са основните констатации от междинния доклад, както и визията и мисията на застъпническата мрежа. Срещата има външен водещ, който води и организира всички дискусии, дава думата на участниците и т.н. Отбелязва се високо ниво на участие на всички представители на НПО, които взимат активно участие в дискусиите, работят в малки групи и представят резултатите от работата пред голямата група и взимат решения заедно. Целите на срещата са ясни за участниците, тъй като са посочени в програмата и имейлите за комуникация. Всички цели на срещата са постигнати, но се наблюдава затруднение при работата по групи, тъй като в една от групите се обсъждат две инициативи, което прави времето за обсъждане доста ограничено. Втората среща се провежда онлайн като среща на представителите на мрежата за всяка една от инициативите. Срещата се води от представители на една от неправителствените организации и една застъпническа инициатива. Сред дискутираните теми са организацията по изготвянето на видео клипове на кампанията, подходящи социални мрежи за кампанията, комуникация с външни медии и заинтересовани страни, комуникационни усилия и общо послание на мрежата за застъпничество, необходимост от сътрудничество през следващите месеци, планиране на учебно посещение за запознаване с добрите практики в други държави, общ доклад за застъпничество и инфографика. Третата среща се провежда онлайн и в нея участват ЗКК, представители на мрежата и представители на НКО. Срещата се води от представител на една от неправителствените организации и застъпнически инициатива. В срещата участват представители на всички застъпнически инициативи и представят напредъка по тях. Обсъден е и общ доклад с препоръки по петте застъпнически инициативи.

Нивото на участие в срещите изглежда като цяло високо и доста стабилно във времето (Графика 1). Въпреки че точният брой на участниците варира в някои случаи, всички инициативи за застъпничество винаги са представени на срещите от един или двама представители на инициатива, за да се представи постигнатия напредък. Въпреки това, не винаги са представени всички организации в мрежата. Трябва да се отбележи, че някои от проведените срещи са разделени на части като има разлика в броя на участниците в различните части. Не се очаква всички организации да се присъединяват към всички части на срещите, като участието им зависи от вида срещи. Така например, в срещите с ЗКК и НУО има повече участници, отколкото в останалите, като се взема предвид средният брой участници. Повечето от срещите се провеждат онлайн. В среща 3 има повече участници, тя включва по-голямо разнообразие от задачи и като цяло продължава по-дълго от обявения дневен ред.

Графика 1 Степен на участие в срещите, организирани на тримесечен принцип

Източник: Протоколи от наблюдението по време на срещите

Данните за двете срещи от анкетите за обратна връзка от предходния междинен доклад показват общо високо ниво на удовлетвореност от начина, по който са организирани и проведени срещите. Те са добре подготвени според планирания дневен ред, водени са от фасилитатор, започват и приключват навреме с последователно обсъждани теми, постигнати общи решения и напредък към постигане на целите.

Нивото на удовлетвореност от срещи 3-5 е показано на Графика 2 на базата на твърдения, които изразяват различните аспекти на удовлетвореност, както дела на участниците, които са се съгласили с тях за всяка от трите срещи, за които е проведено проучването. Видно е, че нивото на удовлетвореност е доста високо, може би малко по-ниско за среща 3, която

акто се коментира и по-горе, е с по-голяма продължителност и включва различни теми и цели дневен ред, както и с по-голям брой участници, който би могъл да обясни по-голямото разнообразие в мненията. Общо взето, тези участници, които не са се съгласили с нито едно от посочените твърдения, са избрали опцията „Нито съм съгласен/а, нито не съм съгласен/а“.

Графика 2 Степен на удовлетвореност от срещите

Източник: Анкета за обратна връзка с участниците в срещите

Като цяло работните срещи и комуникация се оценяват като ефективен начин за подкрепа и развитие на мрежата и основен начин за обмен и представяне на информация относно напредъка на инициативите.

Освен общите мрежови срещи, всяка работна група провежда и свои вътрешни срещи за планиране и комуникация на дейностите, които се случват главно онлайн. Срещите се провеждат средно веднъж месечно и са свързани с напредъка по всяка застъпническа инициатива. Те са организирани вътрешно, най-често от организацията, отговорна за работния пакет по управление на инициативата. Тази основна форма на комуникация позволява по-добро планиране и наблюдение на напредъка и има значително въздействие върху комуникацията и сътрудничеството за съвместни действия на мрежово ниво, тъй като срещите позволяват да се работи с фокус върху определени инициативи и предоставят

основата за представяне на напредъка по време на следващите мрежови срещи. По време на срещите също се разпределят ролите и отговорностите, което е важен аспект. В някои от срещите са поканени и външни експерти като експерти по комуникациите, а няколко срещи се провеждат присъствено. Всички срещи се документират с протоколи. Трябва да се отбележи, че на някои от срещите не присъстват всички поканени участници.

5.1.2. Степен, в която застъпническите инициативи постигат своите цели

Степента, в която застъпническите инициативи постигат своите цели е представена и анализирана въз основа на докладите, изготвени от самите представители на застъпническите инициативи като основен източник на информация, както и въз основа на данните от проведените интервюта. Всяка от инициативите има собствена разработена система от очаквани резултати на четири нива: продукти, краткосрочни резултати, дългосрочни резултати, въздействие. Мониторингът и оценката на постигането на тези резултати се осъществява от вътрешен експерт или външен експерт (за инициативата за застъпничество), като системите за събиране на данни са различни за всяка инициатива.

В рамките на инициативата „Пълноценно хранене“ се разработва доклад за удовлетвореността от участието в проекта. За целта е изготвена и попълнена анкета от всяка организация. Подобни отчети се изготвят периодично и съдържат основно данни, показващи висока удовлетвореност от дейностите. Изследването на удовлетвореността не е мониторинг само по себе си.

В рамките на инициативата „Сигурна и безопасна среда“ се изготвя анализ, който се съдържа в доклад, наречен Общ доклад за мониторинг и оценка. Докладът представя анализ на проблема и извършените дейности. Индикаторите за мониторинг са дефинирани чрез управлението на различните компоненти на проекта като време, ресурси, комуникация и др. На базата на тези индикатори се прави описателен преглед, налице са и основни изводи относно степента на удовлетвореност на участниците.

Инициативата „Достъп до услуги в подкрепа на ранното учене и предоставяне на отзивчиви грижи“ разработва доклад за мониторинг и оценка и прави преглед на индикаторите в проекта и нормативната база. Налице е преглед на всички работни пакети, като се следва тяхната логика и начина им на изпълнение.

Инициативата „Достъп до здравни услуги за деца до 3 години, бременни жени и майки“ разполага с разработен доклад за оценка, който следва основните области на оценка с цел представяне на база от доказателства, върху които стъпват направените констатации. Тези доказателства, обаче, са по-скоро описателни по отношение на проведените дейности. В докладът се съдържат препоръки и изводи.

В рамките на инициативата „Универсален достъп до безплатни лекарства“ е изготвен доклад за мониторинг и оценка, в който се проследяват и се провежда наблюдение на извършените дейности. Докладът прави преглед на индикаторите на проекта и работните пакети.

Към настоящия доклад е изготвен анализ на индикаторите за постигнатите резултат на две нива – краткосрочни резултати и дългосрочни резултати. Всички докладвани данни са обобщени и служат като доказателство за оценката на степента на постигане на резултатите, планирани по проекта „С грижа от 0 до 3“.

Проектът „С грижа от 0 до 3“ си поставя три **краткосрочни резултата** – повишена осведоменост на заинтересованите страни относно застъпническия проблем и възможните решения, промяна в нагласите на заинтересованите страни спрямо застъпническия проблем и възможните решения, както и повишена ангажираност на заинтересованите страни.

По отношение на *повишената информираност на заинтересованите страни* по застъпническите проблеми и възможните решения (Таблица 2), данните от докладите показват, че са поставени цели и постигнати резултати по отношение на повишаване на информираността по разглежданите проблеми. Видно е, че групите заинтересовани страни, към които са насочени дейностите, които водят до постигане на резултатите, са журналисти, представители на медии, неправителствени организации, както и бенефициенти и представители на институциите. Докладите показват голям дял дейности, изпълнени за постигане на резултатите под формата на базирани на доказателства анализи, привличане на заинтересовани страни със сходно мислене, организиране на срещи и публични изказвания и изготвяне на комуникационни материали. Както се вижда от информацията, представена в Таблица 1, повечето резултати са планирани, а някои от тях надхвърлят поставените цели. Двата резултата, които са частично постигнати, в областта на здравето и сигурността, са свързани с включването на бенефициентите и повишаването на тяхната информираност по проблема. Трябва да се отбележи, че повечето от индикаторите за краткосрочни резултати са по-скоро формулирани като индикатори за мониторинг. Някои от тях не са ясно дефинирани като например осигурената подкрепа. Наред с това, някои от индикаторите не са съобразени с резултатите като брой публикации като индикатор за осигурена подкрепа от ключови заинтересовани страни (инициативите за ранно учене и безплатни лекарства). Освен това някои индикатори съдържат различни стойности и аспекти.

Таблица 2 Повишена осведоменост на заинтересованите страни по съответния застъпнически проблем и възможните решения⁴

Резултати	Индикатори	Цели	Постигнати резултати	Степен на постигнатост ⁵	
Достъп до здравни услуги за деца до 3 години, бременни жени и майки	Привлечени жени от общността за участие в застъпнически и информационни дейности	Брой населени места	3	4	Частично постигнати
		Брой срещи в общността	18	0	
		Брой участия в регионални срещи	3	3	
	Базиран на доказателства анализ	Брой анализи	1	1	Постигнати
	Привлечени журналисти с публикации, свързани с проекта	Брой при привлечени журналисти	2	12	Постигнати (над целта)
		Брой публикации	2	39	
	Публични изказвания на заинтересованите страни, които подкрепят застъпническата инициатива	Брой публични изказвания	5	5	Постигнати
Привлечени посланици на	Брой привлечени посланици	3	10	Постигнати (над целта)	

⁴ Трябва да се отбележи, че в инициативата „Безопасна и сигурна среда“ има два краткосрочни резултата без поставени цели, които са свързани с броя на консултираните бенефициенти без лични документи – 50.

⁵ Степента на постигнатост (за Таблици 2, 3 и 4) се определя по следния начин: „Постигнато над целта“, ако показателите са постигнати над посочените цели; „Постигнато“, ако всички или повече от 80% от индикаторите са постигнати съгласно целта; „Частично постигнато“, ако са постигнати 50% до 79% от индикаторите; „Не е постигнато“, ако са постигнати по-малко от 50% от индикаторите

	застъпническата инициатива	Брой речи на посланиците	6	22	
		Брой застъпнически събития	1	2	
Достъп до услуги в подкрепа на ранното учене и предоставянето на отзивчиви грижи	Базиран на доказателства анализ	Брой анализи	3	4	Постигнати
		Брой изказвания	3	4	
	Привлечени журналисти публикации, свързани с проекта	Брой привлечени журналисти	2	3	Постигнати (над целта)
		Брой публикации	5	68	
Универсален достъп до безплатни лекарства	Повишена осведоменост на заинтересованите страни по застъпническия проблем	Налице са 14 индикатора, свързани с броя на публикациите, харесвания и споделяния в социалните мрежи, събития, видеоклипове, отразяване в медиите.	2-1 200	2-10 817 ⁶	Постигнати
Безопасност и сигурност	Повишена осведоменост на майките с деца на възраст 0-3 години	Повишен брой на майки, които са осведомени/ брой на консултираните майки	25	17	Частично постигнат
	Привлечени журналисти с поне 2 публикации,	Брой привлечени журналисти	2	3	Постигнати

⁶ Целта и постигнатите резултати са свързани с 14-те индикатора и варират от 2 до 1 200 и от 2 до 10 817.

	свързани с проекта				
	Привлечени медии с поне 2 публикации, свързани с проекта	Брой привлечени медии	2	6	Постигнати (над целта)
	Публични изказвания на заинтересовани страни, които подкрепят застъпническата инициатива	Брой публични изказвания	5	4	Частично постигнати
	Разработени допълнителни насоки за работата на Местните комисии	Брой разработени насоки	1	1	Постигнати
Пълноценно хранене	Привлечени ключови заинтересовани страни, които подкрепят застъпническата инициатива	Брой привлечени посланици	3	6	Постигнати (над целта)

Според данните от дълбочинните интервюта голямо предизвикателство пред повишаване на информираността на заинтересованите страни е била нестабилната политическа ситуация. Действията, предприети от работните групи за справяне с това предизвикателство включват анализ на политическите партии с цел определяне на подходящите политици, с които да бъдат осъществени срещи, проследяване на резултатите от социологически проучвания, провеждане на срещи за достигане до хора, които евентуално са политически устойчиви и др.

„Направихме анализ на политическите партии, за да знаем с кого да направим среща, проследихме социологическите проучвания относно политическите партии, които ще влязат в следващия парламент, за да насочим усилията си към тях... Правим срещи „на

сляпо“... идеята на срещите беше да достигнем хора, които са политически устойчиви, за да знаем някак си, че ще се задържат в следващия парламент, мислихме за такива стратегии, така че не просто да седим и да чакаме...”⁷

Нестабилната политическа ситуация, заедно с въпроса за липса на експерти или липса на желание на някои от експертите да участват в срещи или дейности, конкретно в сектора на здравеопазването, са сред основните предизвикателства, споделени от респондентите. Действията, предприети от работните групи за справяне с това предизвикателство включват привличане на експерти, които имат компетентност по темата.

„Може би да привлечем експерт, който разбира от темата... по-трудно е с лекарствата; беше трудно и много ново в началото. От тази гледна точка да търсим човек, който има тази информация от самото начало... беше много трудно, когато търсихме педиатри.“⁸

Както е видно от Таблица 2, освен предизвикателствата, които се споделят, може да се каже, че според наличните данни осведомеността на ключовите заинтересовани страни като цяло е повишена, като по-големи трудности се наблюдават по отношение на бенефициентите. Повечето индикатори са постигнати, някои от тях над набелязаната цел, особено по отношение на публичните изказвания, публикациите и събитията, но осведомеността на бенефициентите е само частично повишена.

С оглед на промяната в нагласите на заинтересованите страни спрямо застъпническия проблем и възможните решения, следва да се отбележи, че не всички инициативи за застъпничество съдържат резултати в тази област (Таблица 3). Тъй като промяната в нагласите може да бъде по-дълъг процес, изискващ повече усилия, за някои от темите екипите на проекта решават да не определят резултати и индикатори, свързани с промяна на нагласите. Данните от доклада показват, че всички резултати са постигнати, някои от които над набелязаната цел, което вероятно се дължи на факта, че има промяна на ключови заинтересовани страни с оглед на нестабилната политическа ситуация, като всеки път се включват нови заинтересовани страни. Привлечените организации и институционални партньори разпознават темата и участват активно чрез споделяне на мнения по време на публични форуми и срещи, а също така работата на ниво работна група и мрежа се подобрява с помощта на различни работни срещи.

⁷ Интервю с представител на НПО.

⁸ Пак там.

Таблица 3 Промяна в нагласите на заинтересованите страни спрямо застъпническия проблем и възможните решения⁹

Резултати		Индикатори	Цели	Постигнати резултати	Степен на постигнатост
Достъп до здравни услуги за деца до 3 години, бременни жени и майки	Подобрена работа на ниво работна група и мрежа	Брой срещи	10	20	Постигнати (над целта)
Достъп до услуги в подкрепа на ранното учене и полагането на отзивчиви грижи	Подобрена работа на ниво работна група и мрежа	Брой срещи	10	11	Постигнати
	Привлечени организации, които признават значението на темата и изразяват готовност да подкрепят дейностите	Брой привлечени организации	44	92	Постигнати (над целта)
	Привлечени институционални партньори, които признават значението на темата	Брой публични изказвания на институционални партньори	5	15	Постигнати (над целта)
Гарантирана подкрепа от страна на институции		3	3		
Универсален достъп до		Брой срещи	6	6	Постигнати

⁹ Резултатите в докладите са разделени в трите области в трите таблици, свързани с три основни цели на проекта. Няма планирани резултати от докладите на инициативата за безопасна и сигурна среда относно промяна в нагласите на заинтересованите страни спрямо проблемите на застъпничеството и възможните решения.

безплатни лекарства	Подобрена работа на ниво работна група и мрежа	Брой предадени отчети	2	2	
	Привлечени организации, които признават значението на темата и изразяват готовност да подкрепят дейностите	Брой привлечени организации	25	51	Постигнати (над целта)
	Привлечени институционални партньори, които признават значението на темата	Брой публични изказвания от страна на институционални партньори	5	2	Частично постигнати
		Гарантирана подкрепа от страна на институциите	4	6	
Пълноценно хранене	Експертите, които участват в посещението за обмяна на опит започват да работят активно за застъпническата кауза	Брой публични изказвания	5	0	Не е постигнати
		Брой публикации на уебстраниците	10	3	
	Привлечени институционални партньори, които	Брой публични изказвания	5	7	Постигнати (над целта)

	признават значението на темата	Гарантирана подкрепа от страна на институционалните партньори	5	11	
	Подобрено сътрудничество между НПО и институциите в разработването на нови програми и услуги за хората в нужда	Брой организации и експерти, които вземат участие в експертната група	20	24	Постигнати
		Брой срещи на експертната група	6	3	
		Брой специализирани програми, които подкрепят храненето на децата от уязвими групи	1	1	

Някои от представителите на застъпнически инициативи, като тези за ранно учене споделят, че срещат трудности при разпознаването на темата, въпреки усилията в тази насока.

„Само Омбудсманът призна проекта и започна да разпространява визията и всички послания, които трябваше да бъдат разбрани и признати от други заинтересовани страни на политическо ниво.“¹⁰

Като цяло въпреки посочените трудности, може да се каже, че има промяна в нагласите на заинтересованите страни с оглед на подобрената работа и разпознаване на темите.

¹⁰ Пак там.

Резултатът, свързан с *ангажирането на заинтересованите страни*, изглежда е най-трудният за постигане поради наличието на възможни предизвикателства и пречки (Таблица 4). Това важи за повечето застъпнически инициативи, но за някои от тях като тази за сигурната и безопасна среда, ангажирането на заинтересованите страни не е планирано като етап, до който да се достигне. По отношение на здравната инициатива е осигурена подкрепа на становището, че е необходимо изменение и допълнение на Наредба № 26, но не е постигнато планираното по-ефективно прилагане на наредбата. Подобна е ситуацията и по отношение на ангажираността на заинтересованите страни в подкрепа на ранното учене. Въпреки, че експерти участват в групата за застъпничество и е осигурена подкрепа от ключови заинтересовани страни, не са създадени услуги и все още предстои да се постигне засилено сътрудничество между гражданските организации и институциите.

Таблица 3 Повишена ангажираност от страна на заинтересованите страни¹¹

Резултати	Индикатори	Цели	Постигнати резултати	Степен на постигнатост	
Достъп до здравни услуги за деца до 3 години, бременни жени и майки	Гарантирана подкрепа за становището, че е необходимо да бъде изменена Наредба № 26	Брой събрани подписи	5000	5650	Постигнати (над целта)
		Брой инициирани подписи	1	1	
	Влиятелни личности от ключови институции, които подкрепят застъпническата инициатива	Брой обратни връзки и препоръки, събрани от институциите	1	1	Постигнати
		Брой направени предложения след получаване на обраната връзка	1	0	
		Брой проведени срещи с представители на институциите	2	2	

¹¹ Резултатите в докладите са разделени в трите области в трите таблици, свързани с три основни цели на проекта. Няма планирани резултати от докладите на инициативата за безопасна и сигурна среда относно повишената ангажираност от страна на заинтересованите страни.

	По-ефективно прилагане на Наредба № 26 ¹²	Брой проверки по отношение изпълнението на наредба № 26	* ¹³	0	Не са постигнати
	Привлечена подкрепа по отношение на становището, че е необходима промяна в Наредба № 26 от страна на национални и местни организации	Брой привлечени организации на национално ниво	8	32	Постигнати (над целта)
		Брой привлечени организации на местно ниво	2	8	
Достъп до услуги в подкрепа на ранното учене и предоставянето на отзивчиви грижи	Гарантирана подкрепа от страна на ключови заинтересовани страни	Брой публикации	10	17	Постигнати (над целта)
	Експерти, които участват в застъпническите групи започват да работят активно по застъпническата кауза	Публични изказвания по темата	5	6	Постигнати (над целта)
		Брой публикации на уебстраниците на партньорски организации и отдели в институции	10	75	
	НПО и граждански организации, които вземат активно участие в създаването на услуги в резултат от идентифицираните потребности на	Брой организации и експерти, които вземат участие в експертни групи	20	1	Не са постигнати

¹² Според наредбата, която е в сила до края на 2022 г., преди промяната в политиката.

¹³ Индикаторът е разделен за изпълнение в 18 населени места с различна цел за различните населени места, и представен по различен начин като число или % от различните организации, които трябва да допринесат за постигането му. Този брой варира от 5 до 502, понякога също изразен като %.

	общностите, с които работят				
	Подобрено сътрудничество между гражданските организации и институциите	Брой организации и експерти, които вземат участие в експертни групи	10	0	Не са постигнати ¹⁴
		Брой срещи на застъпническата група	6	0	
Универсален достъп до безплатни лекарства	Експертите, които участват в застъпническите групи започват да работят активно по застъпническата кауза	Брой публични изказвания	7	2	Частично постигнати
		Брой публикации	8	9	
	Подобрено сътрудничество между гражданските организации и институциите	Брой организации и експерти	4	14	Частично постигнати
	Брой срещи на застъпническата група	6	2		
	НПО и граждански организации, които вземат активно участие в създаването на услуги в резултат от идентифицираните потребности на общностите, с които работят	Брой организации и експерти, които вземат участие в експертни групи	30	51	Постигнат (над целта)
Пълноценно хранене	Ангажирани организации, които признават значението на	Брой организации, проявяващи интерес	15	0	Не са постигнати

¹⁴Заложените индикатори не са постигнати поради това, че има промяна в дейността.

	темата и изразяват готовност да подкрепят програмата	към изпълнението на програмата			
	НПО и граждански организации, които вземат активно участие в създаването на услуги в резултат от идентифицираните потребности на общностите, с които работят	Брой ангажирани организации и експерти	20	24	Постигнати (над целта)

Респондентите споделят, че е постигната ангажираността на ключови заинтересовани страни, но тя зависи в голяма степен от лицата, които заемат съответните позиции, а не толкова от самите институции. Ето защо нивото на ангажираност не е достатъчно стабилно и тепърва се очаква в тази посока да се постигнат реални резултати.

„Събрахме идеи въз основа на нашия опит и учебното посещение, дискутирахме ги на експертно ниво с Министерството на здравеопазването, и те казаха, че ни подкрепят, разработиха и редактираха всички документи, и направиха тази програма да изглежда още по-добре, без да се променя нашата идея.“¹⁵

„Започна целенасочена работа по частта, свързана с личните документи от страна на администрацията по ефективно управление с идеята проблемите с липсата на адресна регистрация и лични документи да се решат в съответствие с направените от нас предложения. Но това не се случи поради смяната на правителството.“¹⁶

По отношение нивото на ангажираност на заинтересованите страни може да бъде направено обобщението, че мрежата от НПО успява да привлече подкрепа за промяна на наредби и участие в работни срещи, на които да се декларира ангажираност, но остава да се изработят съответните услуги и да се постигне засилено сътрудничество.

В допълнение към краткосрочните резултати, както беше споменато по-горе, в проекта са заложили три **дългосрочни резултата**. Първият е насочен към *броя на приетите на национално ниво политики и практики, насочени към премахване на финансовите,*

¹⁵ Пак там.

¹⁶ Пак там.

правните или административните бариери пред достъпа до съществуващи услуги. Има една ключова промяна по отношение на политиките в резултат от работата по проекта. Тя касае Наредба № 26, променена от м. август 2022 г., свързана с увеличаване на броя на прегледите и лабораторните изследвания за неосигурени бременни жени (от 1 на 4).

„Нашата инициатива беше приета с готовност и ентузиазъм на политическо и институционално ниво! Индикатор за това бяха проведените срещи със заместник министър на здравеопазването. Получихме активното съдействие и подкрепа от здравен експерт, временно депутат в Народното събрание, а в последствие и експерт в МЗ. Благодарение на въпросната дама срещата в МЗ премина в дух на толерантност и пълно разбиране на проблема. Кулминацията на положителните промени беше постигната по време на междуведомствената работна среща, проведена в залата на Народното събрание под патронажа на председателя на парламентарната Комисия по здравеопазване, в която участваха представители на МЗ, Омбудсмана на Република България, представители на Световната банка, УНИЦЕФ, Националния център по общественото здраве и околна среда, както и други НПО. На срещата беше направено въведение в темата от страна на доцент в областта, като останалите изказвания бяха изключително подкрепящи и съдържаха конкретни препоръки и послания. Всички тези положителни промени повлияха за постигането на възможно най-добрия резултат от проекта – промяна в Наредба № 26.“¹⁷

Горепосочените детайли се отнасят към застъпническата инициатива, насочена към здравеопазването. По останалите инициативи има предложения или становища по определени политики, които са представени на отговорните институции, но които все още не са довели до промяна на политиките, която е формулирана като дългосрочна цел (Фигура 2).

¹⁷ Вътрешен доклад за мониторинг, направление „Здраве“

Фигура 3 Постигнати дългосрочни цели

Изготвяне на програма за пълноценно хранене на бременни жени и деца до 3-годишна възраст.

Изготвяне на предложение за въвеждане на елементи от програмата в подкрепа на ранното учене и отзивчивите грижи за децата в семейна среда чрез съществуващите услуги в общността.

Увеличаване на броя на медицинските и медико-диагностичните дейности, платени по Наредба № 26 - 4 прегледа и разширен пакет от лабораторни изследвания, както и включване на дейности при рискови бременности с две хоспитализации за периода на бремеността.

Представяне на предложения за законодателни промени в политиката за лекарствата - предоставяне на безплатни лекарства за всички деца на възраст 0-3 години.

Изготвено и представено становище на базата на законовата практика. Становището е представено на пет министерства, които групата идентифицират като заинтересовани страни по темата.

Вторият дългосрочен резултат от проекта се отнася до *приетите решения на правителството за разкриване и финансиране на нови услуги в резултат на застъпническата работа*. Този резултат не е постигнат за нито една от застъпническите инициативи, с изключение на здравеопазването, тъй като Наредба № 26 е финансово осигурена от държавния бюджет. Трябва да се отбележи, че по някои от инициативите са положени усилия в тази посока. Така в рамките на някои от инициативите, като например тази за безплатните лекарства, са изготвени финансови анализи относно въвеждането на определени промени в законодателството. По други инициативи, като тази за ранното учене, е направено предложение за увеличаване на обхвата на съществуващите делегирани от държавата услуги, които ще продължат да се финансират от държавния бюджет, което означава, че не е необходимо да се разкриват нови услуги, а само да се надградят съществуващите. Освен това, трябва да се отбележи, че темата за пълноценното хранене е включена в плана за действие на Гаранцията за детето, което означава, че държавата е поела ангажимент да предостави ресурси за подобни услуги в бъдеще.

Третият дългосрочен резултат е свързан с *приетите решения за надграждане на социалните и здравни услуги с цел предоставяне на интегрирана и целенасочена подкрепа, насочена към изравняване на достъпа на уязвими бременни жени, майки и деца до 3 години до съществуващи услуги*. Той също не е постигнат под формата на официално приети решения. Но най-вече по отношение на ранното учене има декларирана подкрепа,

положени усилия и са направени предложения, което означава, че са направени първите стъпки към постигането на целта.

Сред участниците в качественото изследване се наблюдава известна степен на неудовлетвореност от непостигането на крайната цел, но все пак е налице решимост, че положените усилия са единственият път за постигане на целите, както и че допълнителни стъпки в същата посока биха довели до резултат. Външните фактори водят до определени предизвикателства, свързани със смяната на министри, правителства и като цяло с нестабилната политическа ситуация. Допълнителен фактор е, че някои от темите, като тези за лекарствата, интегрираните услуги, и ранното детско развитие, са или доста нови за България, или изискват по-фундаментална промяна в политиките. Представителите на НПО споделят, че въпреки непостигането на някои дългосрочни цели, те са постигнали повече от очакваното, както и, че е имало добър отзвук от страна на представителите на институциите. Респондентите също считат за положителен резултат факта, че са се запознали с вътрешните механизми за изготвяне на нови политики и са работили по застъпнически инициативи.

В резюме, мрежата функционира с разбиране за целта и с желание да продължи да работи. Различните организации имат различни роли и тяхната активност зависи от визията им за развитие. Функционирането на НПО като мрежа и съвместната работа между организациите се разглежда като подпомагащ фактор за постигане на целите. Голяма част от краткосрочните резултати са постигнати, особено по отношение на повишаване на осведомеността и реализиране на промени в нагласите на заинтересованите страни. В този смисъл е постигнато по-високо ниво на разбиране на съдържанието и значението на разглежданите теми. Бенефициентите са включени в регионални форуми и са налице дейности с прякото им участие като групи за самопомощ за жени в здравната инициатива и консултации относно издаването на лични документи в инициативата за безопасна и сигурна среда. По този начин до известна степен се повишава нивото им на информираност, но има какво още да се направи по отношение на постигане на ангажираност на бенефициентите. Има още работа и в посока постигането на ангажираност от страна на ключовите заинтересовани страни. Наред с това, предстои постигането на повечето дългосрочни цели, с изключение на промените в Наредба № 26, но по тази тема трябва да бъдат изпълнени още дейности, насочени към увеличаване на броя на прегледите на жените според условията на новата наредба.

5.2. ЕФИКАСНОСТ

Ефикасността на мрежата ще бъде анализирана от гледна точка на съотношението между инвестираните ресурси и постигнатите резултати, както и от гледна точка на резултатите от

развитието на мрежата за застъпничество и степента, в която нейното ръководството и управление осигуряват гладкото ѝ функциониране.

5.2.1. Инвестирани ресурси и постигнати резултати в рамките на изграждането на застъпническата мрежа

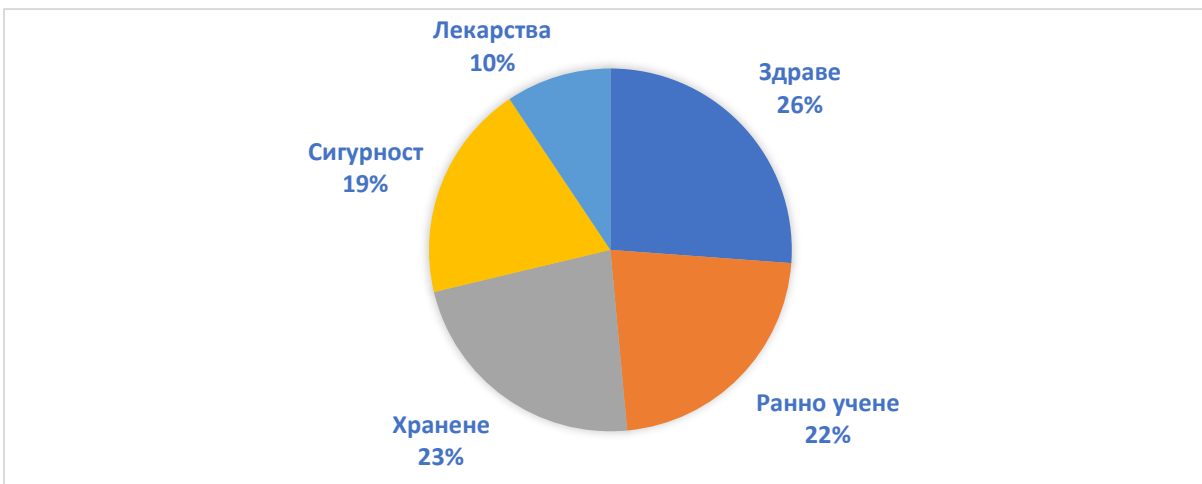
В проекта са инвестирани различни видове ресурси за изпълнение на пет застъпнически инициативи. В реализацията на тези инициативи участват 11 НПО със средно двама експерти от всяка организация и допълнителни външни експерти. Външните експерти вземат участие в анализа, мониторинга и оценката и комуникацията, докато управлението и застъпничеството са задача основно на организациите в мрежата. ТСА организира посещения за мониторинг – 6 за инициативата за безплатните лекарства, 27 за инициативата за здравеопазване, 13 за инициативата за ранно учене, 16 за инициативата за пълноценното хранене и 19 за инициативата за безопасна и сигурна среда. Сред обсъжданите теми са напредъкът по проекта, предложения за регулаторни промени, посещения на регионални форуми, преглед на разработената методология за мониторинг и оценка, национални застъпнически събития и др.

Периодът на реализация на проекта е 23 месеца - от ноември 2020 г. до септември 2022 г. Инициативата за безплатните лекарства обаче има по-кратък период на реализация, тъй като стартира през м. август 2021 г. Също така инициативата за ранно учене има по-късен старт поради настъпила промяна в състава на служителите на организациите, които реализират инициативата.

Според данните от техническите доклади (Графика 3), делът на инвестираните **финансови средства** от общия бюджет на проекта е различен за петте инициативи. Финансовите средства от бюджета са разпределени между организациите, управляващи съответните работни пакети, с изключение на инициативата за безплатните лекарства. Перата в бюджета на всяка инициатива включват: преки разходи по проекта (вкл. подизпълнители); разходи за труд; комунални услуги; пътни и дневни; реклама; административни/ непреки разходи. Това означава, че в бюджетите са заложи пера за изпълнението на всички планирани дейности. Нивото на ефикасност на проекта е свързано със степента, в която тези финансови средства са допринесли за постигане на планираните резултати. Данните показват, че няма голяма разлика между дяловете на инвестираните ресурси, но някои инициативи са постигнали по-големи резултати от други. В здравната инициатива са инвестирани малко повече ресурси, като тук освен инвестираните ресурси се наблюдават и допълнителни фактори като например опит в работата по темата преди проекта, като това оказва влияние и върху степента на постигнатите резултати, тъй като в тази инициатива са постигнати най-много от краткосрочните и дългосрочните резултати. Тази инициатива се очертава като най-ефективна спрямо инвестираните ресурси и постигнати резултатите.

След това идват ранното учене и храненето, а останалите ресурси се разпределят в останалите инициативи.

Графика 3 Дял на инвестираните ресурси

В Таблица 5 по-долу са представени броят и видовете застъпнически събития (местни/ национални/ регионални) за всяка застъпническа инициатива, както и профилът на участниците в тези събития. Вижда се, че за повечето инициативи представителите институциите на различните нива реагират положително и се включват в събитията. Освен това са проведени три застъпнически събития, организирани от централния екип на ТСА с участието на национални и местни власти, представители на НПО, здравни експерти, представители на академичните среди и общините.

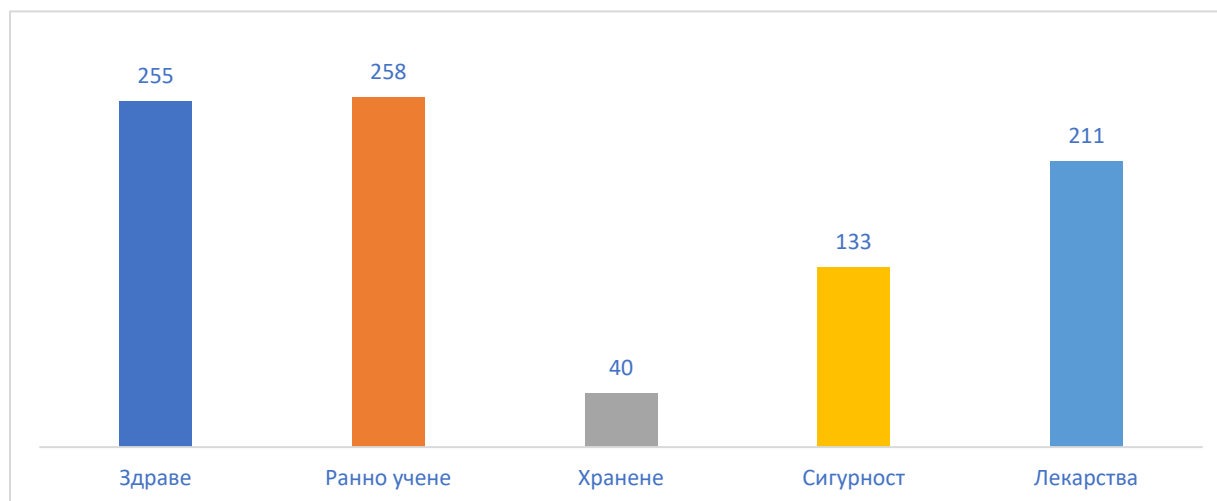
Таблица 4 Застъпнически събития

Застъпнически инициативи	Брой събития на местно ниво	Брой събития на регионално ниво	Брой събития на национално ниво	Профил на участниците
Здравеопазване		14	3	Представители на регионални структури на Министерството на здравеопазването и Министерството на труда и социалната политика, представители на местните власти, служители в социалните служби, здравни медиатори
Ранно учене и отзивчиви грижи		8		Представители на националните и местните власти, социални и здравни регионални структури, здравни медиатори и

				доставчици на социални услуги, представители на НПО
Безопасност и сигурност	5		3	Представители на НПО, местни и национални власти, представители на общините
Лекарства		6	1	Представители на националните и местните институции, представители на НПО, представители на академичните среди и медиите

Броят на достигнатите заинтересовани страни в застъпническите събития варира по начин, сходен с този на инвестираните финансови ресурси (Графика 4). Трябва да се отбележи обаче, че показаните по-долу данни са от технически доклади, така че е възможно не винаги да са 100% точни. Въпреки това се вижда, че в инициативите за здравеопазване и ранно учене има най-много участници, следвани от инициативата за безплатните лекарства. Броят на участниците е доста по-нисък за инициативите за пълноценното хранене и създаването на безопасна и сигурна среда. Последните две инициативи избират друг подход за включване на участниците, като поставят фокус върху създаване на по-широка експертна група за застъпничество в случая с храненето, който е споменат по-долу. В някои случаи може да има припокриване на участниците по отношение на техния профил и брой. В случая с инициативата за безопасна и сигурна среда първоначално са планирани събития, но след това подходът е променен и е насочен към работа с определени експерти, работни групи и министерства, както и с участници от външни организации и представители на различни институции.

Графика 4 Брой участници в събитията, организирани по различните инициативи

В допълнение към застъпническите събития и достигнатите заинтересовани страни, са създадени по-широки групи за застъпничество за всяка инициатива, включващи ключови заинтересовани страни и експерти, които имат значителна роля и принос към всяка тема, и които подкрепят постигането на целите на инициативите. Тези групи имат сериозна роля по отношение на обсъждането на правилните теми в правилния екип. Тяхната експертна позиция има голям принос и във връзка с политическата обстановка. Може да се каже, че различните видове инвестирани ресурси са ключови за възможността за постигане на резултатите като е необходимо да се инвестират повече ресурси, когато е възможно.

5.2.2. Степен, в която ръководството и управлението на мрежата гарантира гладкото ѝ функциониране

Както беше посочено по-горе, мрежата няма формален лидер и нейното функциониране зависи от усилията на проектния екип на ТСА. Участниците споделят, че необходимостта от създаване на мрежата, грижата за нейното развитие, разпределянето на отговорностите и организирането на срещи са сериозни задачи и изискват много време и усилия. Представителите на НПО оценяват тези усилия и признават необходимостта някоя от организациите да поеме водеща роля.

„Мисля, че екипът на ТСА върши много работа, но тя не винаги е видима. Не е никак лесно да се организира среща, на която да присъстват толкова много хора с различни ангажименти. Мисля, че те се справят много добре с тази задача.“¹⁸

„Основното ни притеснение беше, че ТСА ще излезе от проекта и как той ще продължи след това, бяхме изненадани.“¹⁹

„Подобна мрежа определено изисква една организация да играе водеща роля. Обсъждаме как всички организации да бъдат равнопоставени и да продължим да се развиваме. Вярвам, че имаме нужда от организация, която да изпълнява водеща и координираща и роля и която да придвижва нещата напред, тъй като ние сме част от много мрежи и сме наясно как те могат да се разпаднат, когато всеки прави всичко.“²⁰

„Относно мрежата, не мисля, че има проблем в комуникацията, по-скоро в началото беше много трудно в нашата група, защото инициативата ни беше втори/ трети

¹⁸ Пак там.

¹⁹ Пак там.

²⁰ Пак там.

*избор за другите и те не бяха достатъчно активни, трябваше да им напомняме за всичко много пъти."*²¹

Планирането на дейностите също е трудна задача, тъй като зависи от застъпническите инициативи и средата, в която се реализират. Създаден Национален консултативен орган (НКО), който подкрепя ангажирането на допълнителни външни заинтересовани страни, проявяващи интерес към застъпническите инициативи. Въпреки че не е широко обсъждано по време на интервютата, трябва да се отбележи, че на една от срещите на мрежата една от целите е да се създаде НКО и да се идентифицират участниците в него на базата на дискусия. Взема се решение тези участници да бъдат по-скоро индивидуални независими експерти с интерес към разглежданите теми. След това членовете на НКО и ЗКК вземат участие в някои от срещите заедно с други представители на мрежата (тези срещи са описани в частта за ефективността).

В обобщение, проектът инвестира ресурси по ефикасен начин с оглед достигане до много голям брой заинтересовани страни и разясняване значението на темите за постигане на ангажираност. Налице е съответствие и пряка пропорционалност между вложените ресурси и постигнатите резултати, които са свързани и с броя на достигнатите заинтересовани страни.

5.3. УСТОЙЧИВОСТ

Устойчивостта на мрежата е анализирана по отношение на *наличието на общи идеи за проекти, инициативи и дейности след края на проекта.*

Факторите за развитие и устойчивост на мрежата от НПО са свързани със смяната на експертите в организациите и различните роли, в които те влизат, както и с НПО, които участват в няколко инициативи. Някои от тези фактори се оказват предизвикателства по отношение на процеса на управление на мрежата. За някои от организациите темите на застъпническите инициативи са интересни, но не са свързани с предходни техни дейности или проекти, които са изпълнявали, докато за други организации визията и целите на мрежата се отнасят пряко към собствената им мисия и визия. Тези разлики вероятно ще определят дали организациите ще продължат да бъдат част от мрежата в бъдеще.

По отношение на устойчивостта на мрежата трябва да се отбележи, че е проведена присъствена среща, на която да се обсъдят различни сценарии за начина на работа на мрежата след края на проекта. На срещата се обсъжда дали мрежата да се съсредоточи върху една инициатива или да продължи да работи по петте теми, както и дали ще има разширено финансиране от донора. По време на срещата са обсъдени и изяснени ролите и

²¹ Пак там.

отговорностите на отделните организации, както и дали те да се запазят такива, каквито са в момента, или да се генерират нови роли, като някои организации започнат да изпълняват по-централна роля в мрежата. Обсъдени са и ключови дейности в продължаващата работа на организациите по застъпническите инициативи, както и връзките с други мрежи. На този етап тези дейности са гарантирани чрез финансиране от донорите на проекта, както и осигурена подкрепа и ресурси за продължаване на работата на мрежата в следващата календарна година. Очаква се фокусът и общата тема да бъде свързана с прилагането на променената Наредба № 26. Това означава, че най-успешната инициатива и конкретен резултат се избират като обединяваща тема, върху която да се фокусира работата на мрежата (Фигура 3). Отделят се и допълнителни средства за продължаване на работата по другите инициативи, както и за конкретни задачи, които не са изпълнени в рамките на отделните проекти.

Фигура 4 Бъдещи планове за развитие на мрежата

Бъдещият едногодишен проект ще се ръководи от една неправителствена организация, докато останалите организации от мрежата ще участват директно в дейности по проекта без предоставяне на под-грантове. Едногодишният проект ще се осъществи през 2023 г. Нивото на участие на 11-те организации ще бъде различно в зависимост от тяхната заявка и ще зависи от степента на постигане на целите, както и от вероятността за тяхното постигане. Реализацията на проекта ще зависи и от дела на инвестираните за различните дейности ресурси, които ще бъдат пропорционални на значимостта на дейностите за бъдещите планове, както и от застъпническия капацитет на организациите. Други фактори, които ще окажат влияние са приоритетите на отделните организации, както и областите, в

които те работят. Някои от организациите имат повече опит в предоставянето на услуги или работата на терен в общността, отколкото в застъпничеството, и предпочитат да поемат онези аспекти от работата, в които имат повече знания и опит. Друг аспект е свързан с разпознаването на застъпническата инициатива като приоритетна за съответната организация преди участието ѝ по проекта „С грижа от 0 до 3“. За някои организации темата на застъпническата инициатива, в която са участвали е техен основен приоритет, а за други това не е така, което е определящо за желанието им да участват устойчиво в мрежата в бъдеще. Концентрирането на усилията върху успешната инициатива изглежда логична за участниците в изследването като следващата стъпка е да се работи на практика, за да наблюдават видими резултати от промяната на наредбата. Необходимо е също да се разработят финансови стандарти за пакета от услуги в някои от другите застъпнически инициативи като по този начин те ще станат по-устойчиви и представителни, и ще могат да бъдат въведени в новото законодателство.

За някои от организациите е от ключово значение, че ще има **финансиране** за всички инициативи, като фокусът, които ще се постави върху всяка от тях ще се определи от разпределението на ресурсите. Сумата, предоставена за всяка инициатива и решението какъв приоритет да и бъде даден, се определят чрез решение на мрежата. Продължаването на проекта и бъдещите ресурси в голяма степен ще определят степента на устойчивост на мрежата.

„Фокусирахме се върху това как ще продължим, ще има среща за развитие на самата мрежа, не знам дали всички организации могат да се обединят около една идея всъщност. Тук имаме пет идеи, върху които работим. Понякога е трудно да ги координираме, въпреки че са свързани с ранното детско развитие. Това стана ясно, когато започнахме да мислим коя ще бъде водещата организация.“

„Това е успешна и призната инициатива, и успеем ли да я доразвием, ще може да се каже, че мрежата е постигнала някакъв конкретен напредък, който е видим.“

„Говорихме за това в предишни срещи - как ще продължим мрежата и инициативите. Необходимо е да имаме стабилно финансиране за развитие на мрежата, както и да можем да разработваме проекти, тъй като в действителност ние виждаме мрежата като функционираща, докато има непрекъснато финансиране, но след това. Би било много трудно една НПО да оцелее без финанси в днешно време и да работи на доброволни начала, особено за по-дълъг период от време.“

„Честно казано, ако няма начин да се продължи финансирането, дори не за всички 11 организации в неформалната мрежа... тя няма да продължи да съществува още дълго.“

Развитите умения в рамките на всяка една организация, **знанията и опита** по отношение на застъпничеството, създадените **партньорства** със заинтересовани страни на различни нива в съответните сектори, са другите важни фактори за постигане на устойчивост на мрежата. Създадените партньорства в мрежата представляват един от най-влиятелните фактори. В проекта и в мрежата съответно, те са фактор, който работи на различни нива, тъй като партньорствата се създават на различни нива (Фигура 5). На първо място, на ниво работна група, това са партньорства между организации в инициативите за застъпничество. На ниво инициативи като партньори са включени и други заинтересовани страни, които работят по същата инициатива. На мрежово ниво различните организации и представители на работните групи създават партньорства на мрежово ниво между петте инициативи, и въпреки че не всички имат еднакъв принос, те са обединени от общата цел. На най-високо ниво мрежата създава партньорства с външни заинтересовани страни, активни участници в изготвянето на политики и лица, които се интересуват от темата за ранно детско развитие и грижи – така и те по някакъв начин също стават част от мрежата, макар и неофициално.

Фигура 5 Създадени в рамките на мрежата партньорства

Що се отнася до темите за застъпничество, трябва да се отбележи, че устойчивостта е процес, който е започнал и по който има напредък с оглед продължаване на работата по застъпническите инициативи и създаването на бъдещ план за концептуален проект. Основната цел на този план е да се продължи застъпническата работа в три основни направления. Първото направление е свързано с провеждане на национална информационна кампания за прилагане на Наредба № 26 сред лекарите, бенефициентите и широката общественост. Второто направление включва дейности за актуализиране на четирите каузи в останалите четири инициативи, всяка от които има планирани дейности за надграждане на постигнатото от проекта до момента. Третото направление е насочено

към осигуряване на устойчиво развитие на мрежата. Предвидени са конкретни застъпнически дейности.

В **обобщение**, има идеи за общ проект и продължаване на работата, както и дейности, в които да се включат в определена степен всички организации. Финансирането се счита за ключов фактор за устойчивост, но не е сигурно как се постига то извън наличието на ресурси за проекта. Уменията, знанията и опитът, както и създадените партньорства, също са от ключово значение.

5.4. ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Въздействието на мрежата ще бъде анализирано по отношение на *наличието на допълнителни теми или подходи, които са генерирани в рамките на мрежата, както и степента, в която мисията и визията на отделните организации са се променили в резултат от участието им в проекта.*

Както беше посочено по отношение на устойчивостта, участието на всички организации в мрежата генерира идеи за развитие и нови партньорства. За някои организации развитието е свързано с определени теми, които те биха продължили да развиват, докато за други организации от ключово значение са уменията, които са придобили в различните проектни дейности. Тези умения са свързани с научените уроци или с идентифицирането на други потребности. Така например, по отношение на личните документи има идея за инициране на съдебно производство за обжалване на отказ за издаване на адресна регистрация. Други инициативи ще поставят акцент върху застъпничеството на национално ниво, а трети ще се фокусират върху практиката и разработването на услуги, при които промените да бъдат прилагани в пряката работа с бенефициентите. Инициативи като тази, свързана с пълноценното хранене, имат конкретни идеи за прилагане на програмата в определени населени места, за да се види как тя работи на практика.

Фигура 6 Допълнителни теми или подходи, генерирани в рамките на мрежата

Степен на промяна и развитие по отношение на мисията и визията на отделните организации в резултат от участието им в проекта

Мисията и визията на организациите не се променят, но се развиват в резултат от участието им в проекта, тъй като те са ориентирани към цели, свързани с целите на мрежата от самото начало. Тяхна е идеята и занапред да работят по подобен начин – за ранното детско развитие и уязвимите групи. Организациите отчитат като ценен опит възможността да срещнат съмишленици, с които биха могли да продължат да си сътрудничат в различни моменти в бъдеще. Интервюираните професионалисти смятат, че организациите в мрежата се допълват взаимно по отношение на различните видове дейности, както и че са придобили застъпнически умения.

Трябва също така да се отбележи, че е създаден уебсайт на проекта (<https://we-care.bg/>), в който се съдържа информация за всяка застъпническа инициатива. Наред с това са създадени страници на инициативите в социални медии, видеоклипове, лога и кампании, както и възможности информация по разглежданите теми да достигне до широката публика.

В обобщение, въздействието от реализацията на проекта може да се разглежда в две посоки. От една страна, то е свързано със самата мрежа и нейното развитие, с всички

знания и умения, придобити от участниците. От друга страна, в резултат от придобитите умения за застъпничество и създадените партньорства, вероятно мрежата ще има въздействие върху бенефициентите, ако дейностите продължат в бъдеще.

6. НАУЧЕНИ УРОЦИ

В последния етап от реализацията на проекта научените уроци са свързани с устойчивостта на мрежата, както и с ефективността на постигнатите резултати. Тези научени уроци ще бъдат разделени на две групи, едната от които ще бъде свързана с развитието на мрежата, а другата по-скоро със съдържанието на застъпническите инициативи.

Уроците, научени в рамките на мрежата могат да бъдат обобщени както следва:

- Развитието на мрежата е процес, който преминава през различни етапи и започва с общото разбиране на основната ѝ цел, продължава с ясно разпределение на ролите и отговорностите, както и създаване на координация и ясни отношения между участниците в мрежата.
- В същото време мрежата трябва да има общ лидер, който да поеме отговорностите за нейното развитие и да направи план за бъдещите ѝ дейности.
- Устойчивостта на мрежата е свързана с общата идея, но и с усилията, които се полагат за нейното функциониране и развитие. Това означава, че наличието на ресурси прави възможно съществуването и развитието на мрежата, които също зависят и от мотивацията на участниците в нея и връзката между целите на мрежата и профила на съставлящите я организации. Естествено е организациите да имат различни роли и степен на участие, които им позволяват да се допълват взаимно и да влизат в различни роли като по този начин научават нови неща.

Уроците, научени на база на съдържанието на застъпническите инициативи са както следва:

- Инициативите за застъпничество изискват ясно и конкретно дефиниране на разглеждания проблем и разработване на реалистични решения, свързани с конкретния контекст.
- Важно е да е ясен контекстът и типът бенефициенти и заинтересовани страни, за да се изгради мрежа от поддръжници, които не само да декларират своята ангажираност, но и да променят нагласите си и да положат усилия в посока подкрепа на заложените цели.
- Трябва да се проявява гъвкавост и активност винаги, когато има промяна в контекста; трябва да се реагира на промяната и да се оползотворяват наличните възможности, които могат да доведат до успех.
- Включването на бенефициенти като се използват техните лични истории и конкретни примери за добри практики, е важно за представяне на вашите аргументи

и постигането на целите ви. Честността и почтеността са важни, за да могат бенефициентите да ви се доверят, да се почувстват овластени да участват, и да бъдат готови да станат част от промяната, която искате да предизвикате.

7. ИЗВОДИ И ПРЕПОЪКИ

В областта на **ефективността** могат да бъдат формулирани следните изводи:

- Мрежата функционира с общо разбиране за целта и желание да продължи да работи, но ролите на различните организации варират в зависимост от визията им за развитие.
- Функционирането на НПО като мрежа и тяхната съвместна работа е подпомагащ фактор за постигане на целите.
- Повечето от краткосрочните резултати са постигнати, най-вече на ниво повишаване на осведомеността и промени в нагласите на заинтересованите страни, така че сега е налице по-добро разбиране по отношение на съдържанието и значението на тези теми.
- Дългосрочните резултати са частично постигнати и са необходими допълнителни още усилия, тъй като всички в рамките на всяка една от застъпническите инициативи се разработи становище или предложение, но само една от тях стигна до конкретно решение за промяна в законодателството.
- Организацияте, които участват в изпълнението на проектите и инициативите, са гласът на бенефициентите и планират своите дейности въз основа на анализ на пропуските в политиките, които оказват негативно влияние върху живота на бенефициентите. Проектите обаче са по-фокусирани върху политиките, отколкото върху участието на бенефициентите, така че е необходимо да се направи повече по отношение на тази цел.

В областта на **ефикасността** са формулирани следните изводи:

- Проектът инвестира ефективно ресурси, за да достигне до заинтересованите страни като разпространи информация за значимостта на темата и по този начин постигне ангажираност.
- Управлението на проекта се сблъсква с някои предизвикателства и промени в състава на служителите на ключови позиции в организацияте, но издържа на турбуленциите.

В областта на **устойчивостта** изводите са следните:

- Устойчивостта е постигната, тъй като работата на мрежата ще продължи през следващата година.

- Има идеи за общ проект и продължаване на работата, както и дейности, в които до известна степен да се включат всички организации.
- Финансирането се счита за ключов фактор за устойчивост, но не е сигурно как се постига то извън наличието на ресурси за проекта.
- Уменията, знанията, опитът и създадените партньорства също са от ключово значение.

В областта на **въздействието** изводите са следните:

- Въздействието може да се види във връзка със самата мрежа и нейното развитие, наред с всички знания и умения, придобити от участниците
- Вероятно мрежата ще има въздействие върху бенефициентите, ако дейностите продължат в бъдеще, в резултат от придобитите застъпнически умения и създадените партньорства.

Препоръките, които могат да бъдат формулирани на този етап, ще бъдат насочени към бъдещи инициативи, свързани с работата на мрежите за застъпничество.

Първата препоръка би била да се гарантира, че целта е идентифицирана в началото, постигнато е общо разбиране и има ясно разделение на ролите и отговорностите, свързани с тази обща цел.

Друга препоръка би била свързана с внимателното определяне на индикаторите в системата за мониторинг от самото начало, така че да има яснота относно очакваните резултати и различните степени за тяхното постигане да бъдат по-ясно дефинирани. Системата за наблюдение на резултатите би била подобна за подпроектите в рамките на различните застъпнически инициативи 3, които са част от голямата мрежа.

Третата препоръка би била да се обобщи в един документ (практически ориентиран наръчник) развитието на мрежата, включително стъпките и етапите на анализ на потребностите и непрекъснатия процес от предоставянето на подкрепа до самостоятелното развитие на мрежата.

Също така е важно бенефициентите да се включват активно и да инвестират усилия в развитието на мрежата, за да се възползват от евентуални промени в законодателството или нови интегрирани услуги.

8. ПРИЛОЖЕНИЕ 1 РАМКА ЗА ОЦЕНКА

Таблица 5 Рамка за оценка на резултатите

Критерии за оценка	Ключови въпроси за оценка	Индикатори	Методи за събиране на данни
Ефективност	<i>По отношение на развитието на мрежата за застъпничество:</i> - Каква е степента на постигане на целите на мрежата по отношение на: o Развитието на мрежата; o Застъпническа цел. - Каква е степента, до която целите на срещите допринасят за постигането на целта на мрежата по време на последния етап от оценката? - Каква е степента на удовлетвореност на участниците? - Какви са ползите и приноса на тези срещи? - Има ли разлики в степента на участие, удовлетвореността и постигнати цели на ниво група за застъпничество и мрежа за застъпничество? - До каква степен е развит капацитетът на мрежата? - Каква е степента на постигане на целите и очакваните резултати за различните застъпнически проекти? Има ли разлики и кои са факторите, които оказват влияние? <i>По отношение на проекти за застъпничество:</i> - Какви са резултатите от застъпническата работа по отношение на:	Степента, до която мрежата постига целите си Ниво на участие на организациите в планирането и провеждането на срещите (вид участие в срещите като участие в дискусии, презентации, идентифициране на нови теми, постигане на общи решения, ангажираност с конкретни задачи) Ниво на удовлетвореност от обмяна на информация Степен, до която мрежата допринася за постигането на застъпническата цел Резултати, планирани в проекта: • <i>Краткосрочни резултати:</i> o Повишена осведоменост на заинтересованите страни относно застъпническия проблем и възможните решения. o Промяна в нагласите на заинтересованите страни спрямо застъпническия проблем и възможните решения. o По-голяма ангажираност на заинтересованите страни. • <i>Дългосрочни резултати:</i> o Брой политики и практики, приети на национално ниво, насочени към премахване на финансови,	Наблюдения от координационните срещи Интервюта с ключови представители на организациите Анкета за обратна връзка след всяка среща Преглед и анализ на междинни отчети на кампаниите, вкл. мониторингови доклади на всяка работна група Преглед и анализ на финалните отчети на организациите

	о политики и практики, приети на национално ниво, насочени към премахване на финансови, правни или административни пречки за достъп до съществуващи услуги; о приети решения на правителството за откриване и финансиране на нови услуги в резултат на застъпническата работа; о приети решения за надграждане на социалните и здравни услуги с цел предоставяне на интегрирана и целенасочена подкрепа, насочена към изравняване на достъпа на уязвими бременни жени, майки и деца до 3 години до съществуващите услуги. - До каква степен е повишено нивото на участие и ангажираността на заинтересованите страни по проблемите на застъпничеството и възможните решения?	правни или административни пречки за достъп до съществуващи услуги. о Брой приети решения на правителството за разкриване и финансиране на нови услуги в резултат на застъпническата работа. о Брой приети решения за надграждане на социалните и здравни услуги с цел предоставяне на интегрирана и целенасочена подкрепа, насочена към изравняване на достъпа на уязвими бременни жени, майки и деца до 3 години до съществуващи услуги.	
Ефикасност	- До каква степен нивото на инвестираните ресурси, време и усилия води до постигане на планираните цели? - Има ли система за наблюдение и оценка на работата на мрежата (брой срещи, участници, инвестирано време, предварителна подготовка)? - Как се осъществява лидерството и управлението на застъпническата мрежа? - Доколко вложеното време и човешки ресурси са довели до постигане на целите?	Съотношение между инвестираните ресурси и постигнатите резултати и резултати от развитието на застъпническата мрежа Степен, до която ръководството и управлението осигуряват гладкото функциониране на мрежата	Преглед на документи Интервюта с ключови представители на организациите
Устойчивост	- До каква степен е вероятно мрежата за застъпничество да продължи работата си след времевата рамка на проекта по отношение на:	Наличие на общи идеи за проекти и инициативи и дейности след приключване на проекта	Интервюта с ключови представители на организациите

	o Общи цели и дейности o Общи проекти o Редовна комуникация и обмен на информация - До каква степен резултатите от проекта са устойчиви и се очаква да осигурят промени в живота на семействата в дългосрочен план?		
Въздействие	- Какво е влиянието на мрежата върху целия процес на застъпничество в проекта? - До каква степен мрежата генерира положително въздействие по отношение на включването на застъпнически компоненти като съществена част от организационните приоритети на организациите?	Наличие на допълнителни теми или подходи, които се генерират в мрежата Степен на промяна и развитие в мисията и визията на организацията в резултат на проекта	Интервюта с ключови представители на организациите

9. ПРИЛОЖЕНИЕ 2 ПРОТОКОЛ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ

Вид среща

Дата Начало на срещата Край на срещата

Участници в срещата

Общ брой Брой участници в настоящата среща

Ръководител/ домакин на срещата

Организация, от която е домакинът на срещата

Формат на срещата

Описание на формата на срещата по отношение на броя на фасилитаторите, кой и по какъв начин ръководи срещата, има ли презентатори, колко време е отделено за дискусия, и др.

.....

.....

.....

.....

Цели на срещата

Цели/ задачи	Постижения Да/ Не

Теми

Теми	Постигнато ли е съгласие? Да/ Не	Планирани ли са конкретни следващи стъпки? Да/ Не

Протичане на срещата и участие

Въпроси	Коментари
Ангажирани ли са участниците в дискусиите?	
Имат ли участниците различни роли и отговорности по време на срещите?	
Дават ли си участниците взаимно обратна връзка?	
Представят ли се различни гледни точки?	
Домакинът насърчава ли участието и комуникацията между участниците?	
Използват ли се различни методи на фасилитиране за насърчаване на дискусията?	
Има ли конфликти, които пречат на работата?	
Имат ли желание участниците да се наемат с различни задачи?	
Дискусията по време на срещата свързана ли е с дискусии от предходни срещи?	
Подкрепят ли активно всички участници решенията, които се вземат?	
Други коментари	

Организация и структура

Въпроси	Коментари
Започва ли срещата навреме?	
Приемат ли се общи, ясни и съгласувани правила за провеждане на срещата?	
Налице ли е ясен план за провеждане на срещата?	
Следва ли се плана за провеждане на срещата?	
Поставя ли си срещата ясни цели?	
Подходящи ли са целите по отношение на времето, което им се отделя?	
Постигат ли се ясни резултати?	
Ако срещата се провежда онлайн, разполагат ли всички участници с микрофон и камера?	
Ако срещата се провежда онлайн, могат ли участниците да използват/ предоставя ли им се подкрепа да използват възможностите на платформата?	
Приключва ли срещата навреме?	
Допълнителни коментари	

Комуникация по време на срещата

Въпроси	Коментари
Задават ли се въпроси на цялата група или само на отделни участници?	
Създава ли се атмосфера за свободен обмен на гледни точки?	

Прекъсват ли се взаимно участниците, или се изслушват?	
Насърчават ли се взаимно участниците и подкрепят ли се?	
Допълнителни коментари	

Резултати и действия

Въпроси	Коментари
Осведомени ли са участниците за планираните действия по отношение на въпросите, дискутирани по време на предходните срещи?	
Какви са методите за вземане на решения?	
До каква степен резултатите отговарят на целите на срещата?	
Планирани ли са ясни стъпки и действия?	
Допълнителни коментари	

10. ПРИЛОЖЕНИЕ 3 РЪКОВОДСТВО ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ИНТЕРВЮ

1. Презентация

- Представяне на целите и задачите на интервюто, както и начина на събиране и обработване на информацията.
- Представяне на участника:
 - Какъв е вашият професионален опит?
 - От колко време работите в тази организация?
 - Какви са вашите роли и отговорности?

2. Инициатива за застъпничество и развитие на капацитета на организацията

- В какви инициативи за застъпничество участвате като организация?
- Как взехте това решение? Какво провокира интереса ви към темата?
- Какви са целите на застъпническия проект, в планирането и изпълнението на който участвахте?
- Каква е вашата роля в организацията и в проекта?
- Смятате ли, че планираните дейности в проекта допринасят за постигането на целите?
- Как оценявате извършените дейности за развитие на капацитета на вашата организация във връзка с повишаване на знанията и уменията на служителите, свързани планиране, застъпничество, провеждане на комуникационна кампания, създаване на партньорства и др.?

3. Уместност на избрания подход за създаване и развитие на застъпническа мрежа

- Как бихте определили основния подход за създаване и развитие на мрежата за застъпничество, като например, създаване на група от организации, работещи по обща тема, организиране на срещи и събития по съгласувани теми, планиране и изпълнение на общи дейности.
- Как се прилага този подход? Моля, кажете ни в колко срещи сте участвали, в каква роля, с каква цел? Имаше ли промени в начина на изпълнение и на какво се дължат?
- Бихте ли дали примери как се планира среща, в какъв формат, кой изпраща покани за участие, как се определя темата, има ли обща цел и каква е тя, задължени ли сте да участвате, правите ли презентации и подготвяте ли се за темата, и т.н.?
- Смятате ли, че срещите постигат целите си? Ако е така, как? Ако не, защо не?
- Мислите ли, че подходът отговаря на потребностите на вашата организация във връзка с капацитета ви и инициативите, в които участвате?
- Смятате ли, че срещите имат съществен принос за развитието на мрежата и застъпническата инициатива? Чувствате ли се част от мрежа от организации?
- Каква според вас е целта на мрежата?

4. Организация и провеждане на срещи

- Какво правите по време на срещата, моля, кажете ни какви теми обсъждате?
- До какви решения стигате в резултат на срещите?
- Кой каква роля има по време на срещата?
- Как се улеснява срещата (чрез външен фасилитатор или от всяка от организациите)?
- Има ли ротационен принцип на ръководене на срещата?
- Удобно ли е провеждането на срещи онлайн?
- Всяка среща има ли собствен дневен ред? Обяснява ли се предварително резултата от предходните срещи?
- Имате ли възможност да задавате въпроси?
- Има ли механизъм за обратна връзка и какъв е той?

5. Комуникация и участие

- Доволни ли сте от начина на провеждане на срещите?
- Имате ли възможност да изразявате свободно мнението си?
- Има ли конфликти по време на срещите и лесно ли се вземат решения, ако се вземат такива?
- Има ли пространство за свободен обмен на мнения и съвместно вземане на решения?
- Как се осъществява комуникацията (има ли прекъсвания или всички се чуват, насърчават ли се участниците да участват)?

6. Устойчивост на мрежата

- Смятате ли, че мрежата е устойчива? Какви доказателства имате за това?
- Можете ли да продължите да работите по тези инициативи без подкрепата на ТСА или други проекти?
- С кои организации планирате да продължите да работите заедно и по какъв начин?

7. Въздействие

- Смятате ли, че участието ви в този проект промени мисията и визията на вашата организация?
- Генерирани ли са нови теми и идеи при изпълнението на проекта?

8. Препоръки

- Ако имате възможност да създадете и организирате мрежа за застъпничество, как бихте го направили?

11. ПРИЛОЖЕНИЕ 4 АНКЕТА ЗА ОБРАТНА ВРЪЗКА

	1	2	3	4	5
	Напълно несъгласен	Несъгласен в голяма степен	Нито съгласен , нито несъгласен	Съгласен в голяма степен	Напълно съгласен
Имаше план за срещата, с който бях запознат/а.					
Срещата започна навреме.					
Целите на срещата бяха обяснени в началото.					
Имаше връзка с предишната среща.					
Фасилитаторът беше добре подготвен.					
Темите бяха дискутирани последователно.					
Участниците се изслушваха и не се прекъсваха.					
Нямаше конфликти по време на срещата.					
Всички участници участваха в дискусиите.					
Всички участници участваха във вземането на решения.					
Участниците проявиха интерес и слушаха внимателно.					
Беше създадено пространство за обмен на гледни точки.					
Беше създадено пространство за вземане на общи решения.					
Беше постигнат напредък по отношение постигането на целите.					
Срещата беше проведена според планирания дневен ред.					
В края на срещата се представи резюме на срещата от страна на фасилитатора.					
В края на срещата, се планира следващата среща.					
Срещата приключи навреме.					
Като цяло съм удовлетворен/а от срещата.					
В резултат на срещата придобих нови знания по темата.					
Презентациите бяха интересни.					
Срещата постигна своите цели.					

Планирам да участвам в бъдещи срещи.					